

Terviseministri määruse „Nõuded ilu- ja isikuteenuste osutamisele“ eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Määruse eelnõuga kehtestatakse terviseohutuse tagamiseks nõuded ilu- ja isikuteenuse (edaspidi koos *teenus*) osutamisele, sealhulgas teenust vahetult osutava isiku teadmistele ja oskustele (väljaõppele) ning teenuse osutamise ruumidele ja vahenditele. Ilu- ja isikuteenuse all peetakse määruses silmas juuksuri-, kosmeetiku-, solaariumi-, tätoveerimis-, püsimeigi- ja keha augustamise teenust ning küüne-, ripsme- ja kulmutehniku teenust. Nõuete eesmärk on vähendada teenuse osutamise potentsiaalseid riske inimese tervisele ja tagada, et pakutavad teenused oleksid teenusesaajale ohutud ja selliste omadustega, mida teenusesaaja õigustatult eeldab.

Senised nõuded teenustele ja teenuseosutajatele pärinevad aastast 2000 ning need ei ole teenuste osutamisel terviseohutuse tagamiseks enam täiel määral ajakohased ega piisavad. Teenused on ühiskonnas laialdaselt kasutusel ning nende osutamisel kasutatakse erinevaid kemikaale, kosmeetikatooteid, mehaanilisi vahendeid ja elektroonilisi seadmeid, mille ebakorrekne ja asjatundmatu kasutamine võib teenusesaajatele põhjustada soovimatuid mõjusid või pikaajalisi tüsistusi.

Eelnõus kehtestatakse uudsena nõuded kulmu- ja ripsmetehniku teenusele, keha augustamisele ja püsimeigi tegemisele. Samuti ajakohastatakse kehtivaid nõudeid teenuse vahetule osutajale, sealhulgas väljaõppele, teadmistele ja oskustele, ning teenuse osutamise ruumile ja töövahenditele. Täpsemalt reguleeritakse hügieeninõudeid, kliendi informeerimist teenuse protsessi ja kasutatavate toodete kohta ning seadmete kasutamise tingimusi.

Iluteenuste nõuete väljatöötamisel on arvestatud valdkonna erialaliitide ettepanekutega.

1.2. Eelnõu ettevalmistaja

Eelnõu ja seletuskirja on koostanud Sotsiaalministeeriumi rahvatervishoiu osakonna nõunik Gerlin Lõhmus (gerlin.lohmus@sm.ee). Eelnõu juriidilise analüüsi on teinud Sotsiaalministeeriumi õigusosakonna õigusnõunik Piret Eelmets (piret.eelmets@sm.ee). Määruse mõjude analüüsi on teinud Sotsiaalministeeriumi analüüsi ja statistika osakonna analüütik Gerli Põdra (gerli.podra@sm.ee). Eelnõu on keeleteinendanud Rahandusministeeriumi ühisosakonna dokumendihaldustalituse keeleteinetaja Virge Tammaru (virge.tammaru@fin.ee).

Eelnõu koostamisel olid partneriteks Terviseamet (Olga Gurjanova, Leena Albreht), MTÜ Eesti Kosmeetikute Liit, MTÜ Eesti Küünetehnikute Liit, MTÜ Juuksurite Ühendus ja MTÜ Eesti Solaariumikoda.

1.3. Märkused

Eelnõu koostamise on tinginud rahvatervishoiu seaduse jõustumine 2025. aasta 1. septembril. Sellest ajast muutub kehtetuks ka rahvatervise seadus. Eelnõuga asendatakse rahvatervise seaduse § 8 lõike 2 punkti 12 alusel antud sotsiaalministri 20. detsembri 2000. a määrus nr 86 „Tervisekaitsenõuded ilu- ja isikuteenuste osutamisele“ (edaspidi *kehtiv määrus*). Eelnõu alusel jõustuv määrus kehtestatakse rahvatervishoiu seaduse § 19 lõike 6 alusel.

Ilu- ja isikuteenuste osutamisele laienevad ka teiste õigusaktide nõuded, mida tuleb järgida. Olulisemad, mis vajaksid ära märkimist, on tarbijakaitseseadus¹, mis sätestab kaupadele ja

---

¹ [Tarbijakaitseseadus-Riigi Teataja](#).

teenustele üldnõuded ja mille kohaselt peavad kaup ja teenus vastama kehtestatud nõuetele, olema sihipärasel kasutamisel ohutud tarbija elule, tervisele ja varale.

Toote nõuetele vastavuse seaduse (TNVS)² kohaselt ei või kasutusele võtta toodet, mis ei ole ohutu. TNVS kehtestab nõudeid toodetele, sealhulgas (elektri)seadmetele, mida iluteeninduses laialt kasutatakse. Ohutuse kindlaksmääramisel tuleb muu hulgas arvesse võtta ka toote esitlusviisi, märgistust, hoiatusi, kasutamise ja hävitamise juhendeid ning muud teavet. On palju tooteid, millel peab olema CE-märgis, enne kui neid võib Euroopa Liidus (EL) müüa (nt elektriseadmed). Märgis näitab, et tootja on toodet hinnanud ning see vastab ELi ohutus-, tervise- ja keskkonnakaitsenõuetele. CE-märgis on nõutav kogu maailmas valmistatud toodete puhul, mida ELis turustatakse.

Töötervishoiu ja tööohutuse seaduse³ ja selle rakendusaktide nõuete järgimine tagab teenuseosutajatele turvalise ja tervisliku töökeskkonna ning aitab vähendada kutsehaiguste, tööõnnetuste ja vaimse ülekoormuse riski.

Ilu- ja isikuteenuste osutamisel tuleb järgida ka nakkushaiguste ennetamise ja tõrje seadusest⁴ tulenevaid nõudeid. Tegevusaladel, kus on kliendiga vahetu kokkupuude, tuleb töötajal läbida tervisekontroll ja omada tervisetõendit, et ennetada nakkushaiguste levikut.

Biotsiidiseadus⁵ reguleerib pindade ja naha desinfitseerimiseks (antiseptikaks) ette nähtud toodete käitlemist, mis on oluline ka iluteenuste osutamisel. Ettevõtte tööpindade ja instrumentide dekontamineerimiseks kasutatavad tooted peavad vastama biotsiidiseaduse nõuetele.

Teenuse osutamisel kasutatavad tooted on enamasti kosmeetikatooted, mis peavad vastama Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1223/2009 kosmeetikatoodete kohta (ELT L 342, 22.12.2009, lk 59–209)⁶ (edaspidi *kosmeetikamäärus*) nõuetele. Määrusega reguleeritakse kosmeetikatoodete käitlemist iluteenuse osutamisel, et tagada inimeste tervise kõrgetasemeline kaitse.

Eelnõu ei ole seotud isikuandmete töötlemisega isikuandmete kaitse üldmääruse tähenduses.

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Kehtiv määrus pärineb aastast 2000, see on ajale jalgu jäänud ja vajab ajakohastamist. Klassikalistele ilusalongi teenustele on lisandunud hulgaliselt uusi teenuseid, näiteks ripsmepikendused, kulmude lamineerimine, maniküüri- ja pediküüriteenused geellakkide ja erinevate küünetehnikatega, püsimeigi tehnoloogiad ning uuenenud nahahooldusprotseduurid. Paljud neist teenustest sisaldavad uusi töövõtteid ja seadmeid, mille ohutuks kasutamiseks 2000. aastal veel nõudeid ei olnud. Ilusalongides kasutatavad materjalid on muutunud oluliselt keerukamaks ja sisaldavad sageli tugevatoimelisi kemikaale, nagu näiteks geellakid, püsivärvid ja ka erinevad liimid, mida kasutatakse ripsmepikenduste paigaldamisel. Eelnõuga kehtestatavate nõuete eesmärk on vähendada teenuse osutamise potentsiaalseid riske teenusesaaja tervisele. SA Kutsekoda poolt 2021. aastal avaldatud isikuteenuste uuringust⁷, mille väljatöötamisse oli kaasatud ka valdkonna ekspertkogu, ja Terviseameti poolt erinevatel aastatel tehtud sihtuuringute tulemustest on selgunud, et Eestis pakutavate iluteenuste kvaliteedi- ja hügieeninõuete kinnipidamise tase on ebaühtlane, mistõttu pole teenuste ohutus piisavalt tagatud.

² [Toote nõuetele vastavuse seadus-Riigi Teataja.](#)

³ [Töötervishoiu ja tööohutuse seadus-Riigi Teataja.](#)

⁴ [Nakkushaiguste ennetamise ja tõrje seadus-Riigi Teataja.](#)

⁵ [Biotsiidiseadus-Riigi Teataja.](#)

⁶ [https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/ALL/?uri=celex%3A32009R1223.](https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/ALL/?uri=celex%3A32009R1223)

⁷ [Lepik, I., Uiboupin, M. \(2020\). Tulevikuvaade tööjõu- ja oskuste vajadusele: isikuteenused. Uuringu terviktekst. Tallinn: SA Kutsekoda.](#)

Kuna teenuste ja tehnikate valik on laienenud, on oluline täpsemalt määratleda, milline väljaõpe (teadmised ja oskused) on teenuse ohutuks osutamiseks vajalik. Klientide ootused on aastate jooksul kasvanud, nad oskavad oodata paremat kvaliteeti ja suuremat teadlikkust ohutust puudutavatest küsimustest.

Ajakohased ja selged nõuded aitavad tagada nii teenuse kvaliteedi kui ka kaitsevad teenusesaajaid ja -osutajaid.

Eelnõuga kehtestatakse nõuded ilu- ja isikuteenust vahetult osutava isiku teadmistele ja oskustele ning teenuse osutamisele, sealhulgas teenuse osutamise ruumidele ja vahenditele.

Eemaldatud on teiste õigusaktidega kehtestatud dubleerivad sätted (nt tööhutuse sätted), samas on ajakohastatud ruume, töövahendeid ja hügieeninõudeid puudutavaid sätteid. Ruuminõuded on muutunud paindlikumaks seetõttu, et teenuseosutajatel oleks võimalus kohaneda muutuvate oludega ning arvestada erinevate teenuste eripäradega.

Eelnõuga ei reguleerita edaspidi enam saunateenust. Kehtiva määruse nõuded saunateenustele ei ole tänastes muutunud oludes, kus saunateenuste mudelid on niivõrd palju, enam rakendatavad ega ka vajalikud. Tulenevalt tarbijakaitseadusest peavad teenused olema kliendi tervisele ohutud. See nõue kehtib ka saunateenusele, mistõttu puudub vajadus eraldiseisvate spetsiifiliste nõuete sätestamiseks. Saunateenusega otseselt seotud veeohutust puudutavad nõuded on rangelt reguleeritud veevaldkonna õigusaktidega.

Kehtiva määruse nõudeid teenindaja teadmistele on täiendatud ja korrigeeritud ning laiendatud ka uuematele iluteenustele. Eristatakse üldisi väljaõppe nõudeid, millele peavad vastama kõik teenuseosutajad, ja teenusespetsiifilisi nõudeid vastavalt teenuse eripärale ja ohtudele ning mille kohta omandatud teadmised ja oskused peavad olema tõendatavad.

Täiendatakse ka nõudeid solaariumiteenusele ja solaariumiseadmetele. Solaariumiteenusest tulenevate terviseriskide maandamisel on oluline roll teenusesaaja asjakohasel nõustamisel, sobiva päevituskava määramisel ja UV-seadmete (sh UV-lampide) tehnilisel seisundil. UV-kiirgus, mida solaariumiseadmed kiirgavad, võib põhjustada tõsiseid tervisekahjustusi, sealhulgas nahapõletust, nahavähki (eriti melanoomi), naha enneaegset vananemist ja silmakahjustusi. UV-kiirguse negatiivne tervisemõju on teaduslikult tõestatud, mistõttu on oluline piirata kiirguse intensiivsust ja kiirgusega kokkupuute aega. Nõuete sätestamisel on lähtutud eelkõige teenusesaaja tervisekaitse aspektidest.

Määruse eelnõu koosneb neljast peatükist, 17 paragrahvist ja kahest lisast.

Eelnõu 1. peatükis esitatakse määruse üldsätteid.

Eelnõu § 1 sätestab määruse reguleerimis- ja kohaldamisala.

Lõige 1 sätestab määruse reguleerimisala, milleks on terviseohutuse tagamiseks kehtestada nõuded ilu- ja isikuteenuse osutajale, tema teadmistele ja oskustele ning ilu- ja isikuteenuse osutamisele, sealhulgas teenuse osutamise ruumidele ja vahenditele. Ilu- ja isikuteenuste termin on defineeritud rahvatervishoiu seaduse (RTHS) § 19 lõikes 1, mille kohaselt on ilu- ja isikuteenus juuksuri-, kosmeetiku-, solaariumi-, tätoveerimis-, püsimeigi- ja keha augustamise teenus ning küüne-, ripsme- ja kulmutehniku teenus. Määruses käsitatakse seda mõistet nimetatud sätte tähenduses. Kehtiv määrus sätestab tervisekaitsenõuded ilu- ja isikuteenuste (juuksuri-, manikööri-, pedikööri-, kosmeetika-, solaariumi- ja saunateenus) osutamisele ning teenust on lubatud osutada ettevõttes, mis peab vastama kehtestatud tervisekaitsenõuetele. Kehtivas määruses on sätestatud ka nõuded teenuseosutajale, personali teadmistele, teenuse osutamisele ning ruumidele ja hügieenile. Selguse mõttes rakendusala eelnõuga täpsustatakse. Sisulisi muudatusi on kirjeldatud seletuskirjas läbivalt asjakohaste paragrahvide juures.

Lõige 2 sätestab määruse kohaldamisala, mille kohaselt peavad määrusega kehtestatud nõudeid järgima ilu- ja isikuteenust osutavad juriidilised isikud ja füüsilisest isikust ettevõtjad ning teenust vahetult osutavad isikud. Teenust osutav juriidiline isik peab tagama nõuete täitmise, mis tähendab, et teenust vahetult osutav isik täidab teenusele kehtestatud nõudeid ja vastab kutsepädevuse nõuetele.

Eelnõu 2. peatükis sätestatakse teenuste üldnõuded. Üldnõuetega luuakse tingimused ja standardid, mida kõik teenuseosutajad peavad järgima ja mille järgimine aitab kaitsta nii teenusesaajate kui ka -osutajate tervist ja heaolu. Need suurendavad usaldust iluteenuste vastu ja aitavad hoida teenuse kvaliteeti ühtlasena.

Eelnõu § 2 sätestab nõuded teenuse ohutusele.

Lõike 1 kohaselt peab pakutav teenus olema ohutu ning vastama tarbijakaitseseaduse §-s 9 sätestatud nõuetele, mille kohaselt peavad teenusel olema sellised omadused, mida teenusesaaja õigustatult eeldab. See tähendab, et eelnõus käsitletud teenused peavad vastama teatud kvaliteedi- ja ohutusnõuetele, et kaitsta teenusesaaja tervist ja õigusi. Nõude eesmärk on tagada, et teenus oleks kujundatud ja osutatud viisil, mis ei sea ohtu teenusesaaja tervist ega põhjusta füüsilist kahju. Teenusesaajal on õigustatud ootus, et pakutav teenus vastab teatud standarditele ja lubadustele, mis tulenevad teenuse olemusest või sellest, mida on teenuse kohta öeldud. Näiteks eeldab teenusesaaja, et iluteenused aitavad heaolu parandada, mitte ei halvenda seda. Teenuse omadused nagu tõhusus, koostisosad (nt kosmeetika puhul) või mõjud peavad olema selgelt määratletud ja tõestatud. See tähendab, et teenusepakkuja ei tohi anda põhjendamatuid lubadusi. Seega peab teenuseosutaja tegema kõik mõistliku tagamaks, et teenus on tervisele ohutu ja vastab kliendi ootustele, mis põhinevad antud lubadustel või üldistel standarditel.

Lõikes 2 sätestatakse, et teenuseosutajal ei ole lubatud teostada esteetilisi ja haiguste ravimisega seotud protseduure ega kasutada teenuse osutamisel seadmeid või manustada teenusesaajale ravimeid, mis on lubatud vaid tervishoiuteenuse osutajale tervishoiuteenuste korraldamise seaduse tähenduses. Kehtiva määruse kohaselt on iluteenuste osutajal lubatud läbi viia üksnes neid protseduure, mis ei ole seotud nahahaiguste ravimise ja kosmeetiliste vigade kirurgilise korrigeerimisega. Eelnõuga täpsustatakse ja täiendatakse kehtivat sätet.

Teenuse terviseohutuse hindamine ning kuuluvus ilu- või tervishoiuteenuste valdkonda põhineb protseduuri iseloomul, võimalike tüsistuste ohtudel ja kasutatavate seadmete funktsionaalsusel (sh kasutusotstarve ja -piirangud). Teenusesaaja terviseohutuse seisukohalt on oluline rõhutada, et mittemeditsiiniliste iluteenuste puhul on tegemist protseduuridega, mis on kergema iseloomu ja väiksemate terviseriskidega ning mida teostatakse vähevõimsate seadmetega. Iluteenuse osutajal, kes ei ole tervishoiuteenuse osutaja ega oma tegutsemiseks vastavat Terviseameti poolt väljastatud tegevusluba, ei ole õigust tegeleda protseduuridega, mis käsitlevad haiguste ravi või esteetiliste vigade parandamist (nt kortsude, armide või pigmendilaikude korrigeerimine). Esteetiliste mittekirurgiliste meditsiiniliste protseduuride Euroopa standardi EVS-EN 16844:2017+A2:2019 kohaselt kuuluvad taoliste protseduuride hulka näiteks botulotoksiini süstimid, täitesüstid, mesoteraapia, mikronõelumine – kui nõel tungib sügavamale kui 0,2 mm nina ja silmade ümber, 0,5 mm ülejäänud näol ja kaelal ning 1 mm ülejäänud kehal, keemiline naha koorimine (keskmine ja sügav), krüolipolüüs, laserprotseduurid jmt. Standardi käsitlusalas on esteetilised meditsiinilised protseduurid, mis lähevad sügavamale kui naha sarvkiht või millel on (või väidetavalt on) bioloogiline toime sarvkihist sügavamal. Standardi käsitlusalasse ei kuulu tätoveerimine ega protseduur, mis ei mõjuta kudesid sarvkihist sügavamal ja mida seaduslikult võivad teostada spetsialistid, kes ei ole tervishoiutöötajad (nt tätoveerijad, kosmeetikud). Esteetilised mittekirurgilised meditsiinilised protseduurid eeldavad teenuseosutajalt põhjalikke meditsiinilisi teadmisi naha ehitusest, näo ja kaela anatoomiast ning inimese füsioloogiast. Enne protseduuri teostamist peab teenuseosutaja koguma patsiendi anamneesi, hindama objektiivselt tema terviseseisundit, tundma protseduuri vastunäidustusi ning olema valmis võimalike komplikatsioonide korral adekvaatselt reageerima. Seega käsitatakse neid teenuseid tervishoiuteenuste korraldamise seaduse (TTKS) alusel tervishoiuteenustena.

Iluteenuse osutajad ei tohi manustada aineid (ravimeid) ega kasutada seadmeid, mis on mõeldud kasutamiseks tervishoiuteenuse osutamisel (nt laserid alates 2. riskiklassist, tugevad keemilised koorijad, süstitavad ravimid, anesteetikumid ehk tuimestid). Tuimestusaine on ravim, mistõttu ei ole selle kasutamine ilusalongiteenuse osutamisel lubatud. Vajadust isikule ükskõik missugust ravimit manustada, hindab üksnes tervishoiutöötaja, kelle pädevuses on hinnata, et ravim oleks inimesele sobiv ning ei tekitaks ohtu tema elule ega tervisele. Terviseamet on koostanud iluteenindajatele infolehe „Iluteenuse osutamisel tegutse oma pädevuse piires!“⁸, milles samuti ravimite manustamise tingimusi rõhutatakse. Seega on teenuseosutajate kohustus piirata oma tegevus valdkondadega, mis ei nõua meditsiinilist pädevust ja mis ei ole otseselt seotud haiguste raviga.

Lõikes 3 sätestatakse piirang, et teenuse osutamisel on lubatud kasutada ainult kosmeetikatooteid, mis vastavad kosmeetikamääruse nõuetele. Säte on vajalik teenusesaajate tervise ja ohutuse kaitsmiseks. Kosmeetikamäärusega kehtestatakse rangelt kontrollitud standardid, mis määravad, millised kosmeetikatoodete koostisosad ja protseduurid on lubatud, et vähendada võimalike kahjulike ainete kasutamise riski. Euroopa Liit reguleerib kosmeetikatoodete koostist, mürgistust ja tootmisprotsessi tagamaks, et kõik müügil olevad tooted oleksid ohutud ega sisaldaks tervisele ohtlikke aineid. Kõik kosmeetikamääruse kohased tooted on testitud ja kontrollitud vastavalt kehtivatele nõuetele ning neid võib kasutada ohutult nii igapäevases tarbimises kui ka iluteenuste osutamisel. Kosmeetikamääruse nõuete järgimine aitab minimeerida võimalikke allergilisi reaktsioone, mürgistusi ja muid terviseprobleeme, mis võivad tekkida, kui tooted sisaldavad keelatud või testimata aineid.

Eelnõu § 3 sätestab nõuded informeerida teenusesaajat teenusest. Informeerimine teenusest aitab kaitsta teenusesaaja õigusi, tagades et klient saab täieliku ja selge ülevaate teenusest, selle võimalikest riskidest, koostisosadest (nt kosmeetikatoodetes) ja kasutatavatest meetoditest, mis omakorda aitab vähendada teadmatusesest või ebaõigest infost lähtudes otsuste tegemist.

Lõike 1 kohaselt teeb teenuseosutaja teenusesaajale kättesaadavaks info protseduuri käigus kasutatavate seadmete, toodete, nende omaduste, vastunäidustuste ja võimalike tüsistuste või kõrvalnähtude kohta. Tarbijakaitse seaduse § 3 lõike 2 alusel on tarbijatel õigus saada pakutavate teenuste ja kaupade kohta tõest ja vajalikku teavet, et teha teadlikke otsuseid ning olla kursis võimalike riskidega. Kehtivat sätet täiendatakse, et rõhutada, millist teavet on teenuseosutajatel kohustus terviseohutuse tagamise seisukohast edastada, kuna tarbijad ei pruugi alati oma õigustest teadlikud olla. Ka OSKA isikuteenuste uuringust⁹ selgub, et tarbijaid ei teavitata teenusega kaasneva võivatest riskidest piisavalt. Kui klient on võimalikest kõrvalmõjudest, vastunäidustustest ja ohtudest teadlik, saab ta teha teadliku otsuse ja vajaduse korral loobuda teenusest, kui see tema tervises seisundile või ootustele ei sobi. Teenuseosutajad võivad teavet jagada mitmel viisil, näiteks kirjalike (veebi)materjalide, suuliste selgituste või nõusolekuvormide kaudu. Oluline on, et info oleks selge, täpne ja üheselt arusaadav, et tagada klientide teadlik ja vabatahtlik nõusolek teenusega. Kui otsustatakse kasutada nõusolekuvorme, milles soovitakse teada ka andmeid teenusesaaja tervises seisundi ja haiguste kohta, tuleb järgida ka Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusest (EL) 2016/679 füüsiliste isikute kaitse kohta isikuandmete töötlemisel ja selliste andmete vaba liikumise ning direktiivi 95/46/EÜ kehtetuks tunnistamise kohta (isikuandmete kaitse üldmäärus) tulenevaid nõudeid.

Lõike 2 kohaselt informeerib teenuseosutaja teenusesaajat teenusejärgsest hooldusest, kui protseduuri iseloom seda eeldab. Nõue on oluline tagamaks, et teenusesaaja teaks, kuidas pärast teenuse osutamist saavutada parimad võimalikud tulemused ja vältida soovimatuid kõrvaltoimeid. See aitab säilitada teenuse efektiivsust, vähendada tüsistuste riski ja tagada kliendi rahulolu teenusega. Teenusejärgne hooldus on oluline naha või keha taastamiseks, et vältida ärritusi, põletikke või muid tüsistusi. Teenusejärgsed juhised on äärmiselt vajalikud näiteks tätoveerimise, püsimeigi ja kehaaustamise puhul, kus on oluline anda teenusesaajale juhised naha

⁸ [Infovoldik "Iluteenuse osutamisel tegutse oma pädevuse piires!"](#).

⁹ [Lepik, I., Uiboupin, M. \(2020\). Tulevikuvaade tööjõu- ja oskuste vajadusele: isikuteenused. Uuringu terviktekst. Tallinn: SA Kutsekoda.](#)

puhastamiseks, kreemitamiseks ja hooldamiseks, et soodustada paranemist, vältida infektsioone ja tagada värvi püsivus või ehte sobivus.

Eelnõu § 4 kehtestab nõuded teenuse osutamise ruumidele. Nõuete kehtestamine on eelkõige oluline teenusesaaja tervise ja ohutuse tagamiseks ning teenuste kvaliteedi ühtlustamiseks. Selleks, et vähendada terviseriske, peab teenuse osutamine toimuma puhtas ja hügieenilises keskkonnas. Kui teenuse osutamise ruumides ei ole tagatud tingimused ja võimalused hügieeninõuete täitmiseks (niiske puhastus ja pindade desinfitseerimine), esineb nakkustekitajate leviku oht. Tööruumidele on kehtestatud nõuded ka kehtivas määruses. Eelnõuga tehakse nõuded teenuse osutamise ruumidele ajakohasemaks ja paindlikumaks, et anda teenuseosutajatele rohkem võimalusi arvestada teenuste eripärade ja arengusuundadega ning kohandada oma tegevust vastavalt muutuvatele tingimustele ja vajadustele.

Lõikes 1 defineeritakse teenuse osutamise ruumi mõiste. Teenuse osutamise ruumi selge määratlus tagab õigusselguse ja ühise arusaama sellest, millistele nõuetele peab teenuse osutamise ruum vastama ja kus tohib teenust osutada.

Lõike 2 kohaselt peab teenuse osutamise ruum vastama osutatava teenuse eripärale. Kehtivas määruses on sätestatud väga täpsed nõuded ruumidele ja nende suurusele. Eelnõus enam numbrilisi ruumi suuruse nõudeid ei kehtestata, vaid muudetakse see säte paindlikumaks. Kui ruutmeetri nõuded on väga täpselt sätestatud, võib see piirata teenuseosutamise paindlikkust, kuna iga teenuse eripära võib vajada erinevat ruumide suurust. Teenuse osutamise ruumi suuruse vajaduse hindamisel tuleb lähtuda reaalistest vajadustest. Teenuse osutamise ruumi suurus peab tagama klientidele privaatsuse ja ohutuse ning vajalikus ulatuses ja juurdepääsu.

Teenuse osutamise ruumide puhul on oluline, et need oleksid kohandatud vastavalt teenuse olemusele, nõuetele ja vajadustele, et tagada teenusesaajate ja -osutajate tervis, mugavus ja ohutus ning et teenuse osutamine saaks toimuda professionaalselt ja efektiivselt. See tähendab, et ruumid peavad olema nii suuruse, paigutuse kui ka sisustuse poolest pakutava teenuse jaoks sobivad. Iluteenused on väga erinevad ning vajavad ka erinevaid töötingimusi ja seadmeid. Näiteks küünetehniku (sh manikööri ja pedikööri) teenuse osutamise ruumid vajavad piisavat ruumi töölaudadele ja spetsiaalsetele toolidele, samuti häid ventilatsioonitingimusi, et kemikaalide aurud ei ohustaks tervist. Kosmeetikuteenused (näohooldused, depilatsioon) vajavad steriilseid tööpindu ja ka privaatsust, seega peaksid ruumid olema varustatud vajalike hügieenitoodetega ning võimaldama mugavat ja diskreetset keskkonda. Juuksuriteenused vajavad ruumi juuksehooldusvahendite, peeglite ja valgustuse jaoks, samuti veeühendust ja ruumi pesutoolide jaoks. Iga teenus vajab piisavalt ruumi, et teenuseosutaja ja -saaja saaksid liikuda mugavalt ja ohutult. Ruum peab olema piisavalt suur, et vältida kitsaid tingimusi, kus teenuseosutajal oleks raske ümber kliendi liikuda ja võib seetõttu põhjustada õnnetusi. Samuti tuleb arvestada, et mõnede teenuse osutamisel kasutatavate elektriseadmete mõõtmed eeldavad spetsiifilisemat lähenemist (rohkem ruumi). Teenuse osutamise ruumi väiksema mahutavuse korral on iluteeninduses juba praegu kasutusel töökorralduse mudel, kus töö käib vahetustega / graafiku alusel (üks töökoht võib olla adapteeritav erinevate teenuste jaoks).

Paindlikud nõuded võimaldavad teenuseosutajatel keskenduda pigem tervise- ja ohutusstandarditele, mitte ruumide suurusele. Samuti soodustab see tõhusamat töökorraldust, desinfitseerimist ja ohutust.

Lõikes 3 sätestatakse nõue, et teenuse osutamise ruumis peab olema mehaaniline sissepuhke- ja väljatõmbeventilatsioon, mis tagab teenuse ohutuks osutamiseks piisava õhuvahetuse. Minimaalne õhuvahetus peab olema vähemalt 2,5 l/s m² kohta, kuid teenuse eripära arvestades, sealhulgas kemikaalidega töötamisel, tuleb tagada õhuvahetus, mis on piisav terviseriskide ennetamiseks. Kehtivas määruses on sisuliselt sama säte juuksuri-, manikööri-, pedikööri- ja kosmeetikuteenuse kohta. Lisaks on nende teenuste puhul nõutud, et tööruum peab olema naaberruumide suhtes alarõhuline. Samuti on nõutud, et solaariumi ventilatsioon tagaks õhuvahetuse vähemalt 15–25 l/sek ning üle 5,5 KW võimsusega UV-seade oleks varustatud kohtväljatõmbega. Eelnõuga täpsustatakse, et minimaalne õhuvahetus 2,5 l/s m² kohta ei pruugi olla piisav kõikide teenuste osutamisel ohutuse tagamiseks.

Paljude teenuste puhul kasutatakse kemikaale, mis aurustuvad ja võivad suurendada õhus kahjulike ainete kontsentratsiooni. Piisav ventilatsioon vähendab terviseriske, sealhulgas ärritusi, allergiaid ja kokkupuudet toksiliste ühenditega, näiteks lenduvate orgaaniliste ühenditega (LOÜ), mida leidub küünelakkides, juuksevärvides ja liimides. Ebapiisav ventilatsioon seab ohtu nii teenusesaajad kui ka -osutajad.

Teenuseosutajatel (ilusalongi pidajatel) on oluline arvesse võtta, et üldventilatsiooni süsteem, mis on mõeldud kontoritesse, koolidesse ja muudesse mittetööstuslikesse keskkondadesse, ei ole piisav mürgiste ainete „ohututes“ kontsentratsioonides hoidmiseks. Üldventilatsioon, kui see on korralikult paigaldatud, käitatud ja hooldatud, võib vähendada kemikaalidega kokkupuudet ja parandada salongi keskkonda, kuid oluline on meeles pidada, et selline ventilatsioon lahjendab, kuid ei eemalda täielikult õhust saasteaineid.

Määruse eelnõu näeb ette mehaanilise sissepuhke- ja väljatõmbeventilatsiooni kasutamist. See süsteem suudab tagada ühtlasema ja prognoositavama värske õhu koguse sõltumata keskkonnatingimustest. See püüab kinni ja eemaldab saasteained nende allikast enne, kui need jõuavad hingatava õhuni.

Salongi omanikule on konkreetsetes ilusalongis ventilatsioonivajaduse hindamise aluseks töökeskkonna riskianalüüsi tulemused. Tööandjal tuleb töökeskkonnas olevad ohud üles leida ning neid standardite ja teiste asjakohaste juhendmaterjalide alusel hinnata. Näiteks on headeks juhisteks Eesti standard EVS 906:2018 „Mitteeluhoonete ventilatsioon. Üldnõuded ventilatsiooni- ja ruumiõhu konditsioneerimissüsteemidele. Eesti rahvuslik lisa standardile EVS-EN 16798-3:2017“ ja Euroopa standard EVS-EN 16798-3:2017 „Hoonete energiatõhusus. Hoonete ventilatsioon. Osa 3: Mitteeluhoonete ventilatsioon. Üldnõuded ventilatsiooni- ja ruumiõhu konditsioneerimise süsteemidele“ (moodulid M5-1, M5-4). Standardid annavad ka üldise soovitusena, et ventilatsioonivajadus sõltub ruumi suurusest, töökohtade arvust ja kasutatavate seadmete tööiseloomust.

Lõige 4 sätestab, et teenuse osutamise ruumides peab olema tagatud küllaldane kunstlik valgustus, mis võimaldab teenuse ohutut osutamist ning vähendab riske teenusesaajale. Kombineeritud valgustus töökohal (kohtvalgustus ja üldvalgustus) valgustustihedusega vähemalt 2000 lx peab olema tagatud selliste teenuste osutamisel, mille puhul töö nõuab erilist täpsust või kasutatakse teravaid, invasiivseid või potentsiaalselt ohtlikke vahendeid. Piisav valgustus on iluteenuste ohutuse ja kvaliteedi tagamiseks kriitilise tähtsusega. Hea nähtavus aitab teenuseosutajal vältida vigu ja vähendada riske ning tagada nii enda kui ka teenusesaaja tervis ja heaolu. Eriti oluline on piisav valgustus teravate või invasiivsete töövahendite kasutamisel, kus tööala täpne nägemine aitab vältida vigastusi ja soovimatuid kõrvalmõjusid.

Kehtivas määruses on valgustustiheduse nõuded ja tüübid määratud erinevatele tööruumidele, näiteks juuksuri- ja kosmeetikateenuste puhul. Eelnõuga jäetakse aga konkreetsete teenuste loetelu lahtiseks, arvestades teenuste erisusi ja riske. See paindlikkus on vajalik, kuna iluteenused varieeruvad oma olemuselt ja valgustuse vajadus sõltub teenuse täpsusnõuetest. Näiteks piisab teatud teenuste puhul loomulikust või tavavalgustusest (nt solaariumiteenus), samas kui teised teenused (nt kosmeetilised protseduurid (mikronõelumine, karvaeemaldus), tätoveerimine, püsimeigi tegemine, keha augustamine, ripsme-, kulmu- ja küünetehniku teenus), vajavad vähemalt 2000 lx valgustust, et tagada töö täpsus ja välistada vigastused.

Valgustuse puhul on juhiseks ka standard EVS-EN 12464-1:2021 „Valgus ja valgustus. Töökohavalgustus. Osa 1: Sisetöökohad“, mis kehtestab valgustustiheduse ja muud nõuded vastavalt erinevatele töötingimustele.

Lõikes 5 sätestatakse nõue, et teenuse osutamise ruumis peab olema sooja ja külma vee varustus ning kanalisatsioon, mis on vajalik igapäevaseks sanitaarhügieeni tagamiseks, sealhulgas kätepesuks, töövahendite puhastamiseks, klientide hoolduseks ja ruumide hügieeni säilitamiseks. Samasisuline nõue on sätestatud ka kehtivas määruses.

Teenuse kvaliteedi ja klientide ohutuse tagamiseks peab igas teenuse osutamise ruumis olema hügieenitoiminguteks vähemalt üks kraanikauss, mis paikneb teenuse osutamise koha vahetus läheduses ning on alati ligipääsetav. Optimaalne asukoht on teenuseosutaja töökohast mõne sammu kaugusel ning sisse- või väljapääsu lähedal. Valamu peab olema sobiva suuruse ja kujuga, et võimaldada tõhusat ja põhjalikku hügieeniprotseduuride teostamist.

Tuleb eristada tualettruumi ja teenuse osutamise ruumi valamute sihtotstarvet: tualettruumi valamu on ette nähtud isikliku hügieeni tagamiseks, samas kui teenuse osutamise ruumi valamu on mõeldud tööprotsesside hügieeni tagamiseks.

Lõige 6 sätestab nõude, et teenuse osutamise ruumis või teenuse osutamise vahetus läheduses peab olema tagatud vee ja kanalisatsiooniga ühendatud tualeti kasutamise võimalus. See tähendab, et tualett peaks asuma vähemalt teenuse osutamise ruumiga samas hoones ja olema lihtsasti ligipääsetav. Sellise sõnastusega nõuet kehtivas määruses ei ole, kuid üldised nõuded tualettruumile on samuti sätestatud. Tualeti kasutamise võimalus on oluline nii teenusesaaja kui ka -osutaja mugavuse, hügieeni ja tervise tagamiseks. Tualettruum võimaldab isikliku hügieeni säilitamist, pakkudes vajaduse korral kiiret ja lihtsat juurdepääsu ilma teenust katkestamata. Selline nõue aitab täita hügieeni- ja sanitaarstandardeid ning luua tervisliku teenuse osutamise keskkonna.

Lõikes 7 sätestatakse, et teenuse osutamise ruumi kõik seinad, ukсед, aknad, põrandad ja laed peavad olema kergesti puhastatavad ning taluma niisket puhastust ja vajalikus ulatuses desinfitseerimist. Tegemist ei ole uue nõudega. Samasisuline nõue on sätestatud ka kehtivas määruses. Nõue on vajalik selleks, et tagada teenuse osutamise ruumi hügieeniline seisund ja vältida nakkuste või saasteainete levikut. Kergesti puhastatavad pinnad, mis taluvad niisket puhastust ja desinfitseerimist, aitavad hoida ruumide puhtuse ja ohutuse kõrget taset, mis on iluteenuste puhul äärmiselt oluline. Näiteks ei kasutata ilusalongi sisustuse kujundamisel / mööbli valikul tekstiiliga kaetud esemeid, kuna selliste pindade korralik puhastamine on äärmiselt raskendatud.

Lõikes 8 sätestatakse, et teenuse osutamise ruumi põrand peab olema libisemiskindel, et tagada teenusesaajate ja -osutajate ohutus. See tähendab, et põrandal ei tohi olla libedaid pindasid, mis võivad põhjustada kukkumisi või vigastusi. Lisaks ei ole lubatud kasutada vaipkatteid ega vaipu, kuna need võivad olla raskesti puhastatavad ja koguda mustust või niiskust, mis omakorda takistab hügieenireeglite täitmist (efektiivset koristust) ja sellega soodustab nakkushaiguste levikut. Samuti võib vaipkate märjana või niiskena muutuda libedaks ning suurendada kukkumisohtu. Seetõttu on kehtestatud nõue, et teenuse osutamise ruumis peab olema libisemiskindel, lihtsasti puhastatav põrandakatte materjal, mis täidab nii hügieeni- kui ohutusnõudeid. Kehtiva määruse kohaselt ei ole vaipkatet lubatud kasutada solaariumiteenuse osutamise ruumi põrandal. Nõuet laiendatakse edaspidi ka teistele iluteenustele. Üldjoontes järgivad iluteenindajad seda nõuet hügieeninõuete täitmise raames ka praegu.

Lõige 9 sätestab, et teenuse osutamise ruumi põrand ei tohi asuda maapinnast madalamal kui pool ruumi kõrgust, mis on ka kehtivas määruses sätestatud nõue. Iluteenuste jaoks on vajalikud puhtad ja kuivad ruumid, kus puudub liigne niiskus ja hallitus. Keldrikorrustel, mis asuvad sageli maapinnast madalamal, on suurem niiskuse ja hallituse risk ning probleemid õhuringluse ja ventilatsiooniga, mis võivad halvendada õhukvaliteeti ning muuta ruumi tervisele kahjulikuks. Lisaruumid, mis toetavad ettevõtte tegevust, kuid kus otseselt teenuseid ei osutata (nt ooteruumid, personaliruumid, tualetid, ladustamisruumid ja kontoriruumid), võivad vajaduse korral paikneda keldrikorruusel, kuna sealne keskkond ei mõjuta otseselt teenuse kvaliteeti ega klientide tervist.

Eelnõu § 5 kehtestab hügieeninõuded teenuse osutamise ruumidele, tööpindadele ja -vahenditele, mis on mõeldud tagama nii teenusesaajate kui ka -osutajate ohutust ning looma usaldusväärset ja ohutut keskkonda teenuste pakkumiseks. Hügieeninõuete täitmine aitab ennetada nakkushaiguste (sh seeninfektsioonid) levikut. Puhtad ruumid, tööpinnad ja -vahendid (sh nõuetekohaselt dekontamineeritud töövahendid) vähendavad kliendi nakatumise riski. Ka kehtivas määruses on

sätetatud nõuded ruumide ja seadmete korrashoiule ning hügieenile kliendi teenindamisel, sealhulgas tööpindadele ja -vahenditele. Nõudeid sisuliselt oluliselt ei muudeta. Erinevad nõuded koondatakse kokku ning neid üldistatakse, et hõlmata kõiki vahendeid.

Lõikes 1 sätestatakse, et teenuse osutamise ruum, tööpinnad ja -vahendid peavad enne teenuse osutamist olema puhtad ning vajaduse korral desinfitseeritud. Kui töövahendid ja -pinnad ei ole nõuetekohaselt puhastatud või desinfitseeritud (dekontamineeritud), võivad säilinud mikroobid (bakterid, viirused, seened) põhjustada teenusesaajal naha- ja limaskestast infektsiooni või nakkushaigusi. Nõue on eriti oluline selliste teenuste puhul, mis võivad tekitada mikrohaavu, näiteks nahahooldus, depilatsioon või küünte hooldus, kuna kahjustatud nahk on haigustekitajatele vastuvõtlikum. Nõuetekohane puhastamine ja desinfitseerimine aitab luua nakkusohutu keskkonna ka nendele klientidele, kes on nakkustele vastuvõtlikumad (lapsed, eakad, nõrgenenud immuunsüsteemiga isikud). Pindade ja instrumentide puhastamiseks sobiva meetodi valikul peab iluteenindajal hindama riske, arvestama tööpinna/instrumendi materjali eripära ja protseduuriga kaasnevat asjaolusid.

Lõige 2 defineerib tööpinna. Määruse eelnõu tähenduses on tööpind igasugune pind, millel tehakse tööd ja mis on mõeldud töövahendite, toodete ja muude vajalike esemete hoidmiseks ja kasutamiseks. Tööpind on koht, kus teenusepakkuja saab mugavalt töötada, kuhu ta saab asetada ja kus ta saab organiseerida töövahendeid, tarvikuid ja kosmeetikatooteid. See võib olla näiteks lauapind, kuhu asetatakse manikööri- või jumestusvahendid, töölaua või riuli pind, kus hoitakse juuksehooldusvahendeid või spetsiaalne töötasapind, kus tehakse protseduure (näo- ja kehahooldused). Oluline on, et tööpind oleks vastupidav, kergesti puhastatav ja hügieeniline, et tagada kliendi ja teenusepakkuja ohutus ning võimalikult hea töökeskkond.

Lõikes 3 kehtestatakse nõue katta töö- ja muud pinnad kaitsekile, lina või muu kaitsevahendiga, kui on oht vere või teiste kehavedelike edasikandumiseks. Kaitsevahendeid tuleb vahetada pärast igat teenusesaajat. Nõue on eriti oluline selliste teenuste puhul, kus nahk on kahjustatav või haavatav (nt tätoveerimine ja püsimeik, depilatsioon, komedoonide eemaldamine), ning aitab luua nii teenusesaajale kui ka -osutajale ohutu keskkonna. Samasisulist sätet kehtivas määruses ei ole.

Vere ja muude bioloogiliste kehavedelike (higi, lümf, koevedelik jms) kaudu võivad levida nakkushaiguste tekitajad, näiteks viirused või bakterid. Teenuse osutamisel kaitsevahendite kasutamine vähendab nakatumise riski, kuna aitab vältida kokkupuudet pindadega, kuhu võiksid sattuda bioloogilised vedelikud. Nende vahetamine takistab haigustekitajate levikut ühelt kliendilt teisele. Töö- ja muud pinnad võivad olla raskesti puhastatavad või poorse struktuuriga, mistõttu võivad bioloogilised jäägid jääda neile isegi pärast puhastamist. Kaitsekile või muu vahendi kasutamine muudab pindade hügieeni tagamise lihtsamaks ja efektiivsemaks. Verenakkuste leviku vältimise võimaluste kohta on koostatud ka abistav juhendmaterjal nahka läbistavate ilu- ja isikuteenuste osutamisel.¹⁰

Lõike 4 kohaselt tuleb töövahend puhastada ja desinfitseerida pärast igat teenusesaajat. Korduvkasutusega töövahendid, mille kasutamisel on vere või teiste kehavedelike edasikandmise oht, tuleb steriliseerida pärast igat teenusesaajat. See ennetab nakkushaiguste levikut ning seega aitab tagada teenuse kõrgema terviseohutuse taseme. Vere või teiste bioloogiliste vedelikega saastunud töövahendite kaudu võib toimuda kliendi nakatumine. Korraliku puhastuse ja steriliseerimise puudumise korral võivad vahendid saada haigustekitajate (bakterid, seened, viirused) levikufaktoriks.

Puhastamine vee ja seebiga eemaldab nähtava mustuse, mis võib sisaldada mikroorganisme, ning loob aluse desinfitseerimisele ja steriliseerimisele. Desinfitseerimine hävitab enamiku mikroorganismidest ja sobib vahenditele, mis ei puutu kokku bioloogiliste vedelikega. Steriliseerimine hävitab kõik mikroorganismid, sealhulgas bakterite spoorid, muutes

¹⁰ [Verenakkuste leviku vältimine nahka läbistavate ilu- ja isikuteenuste osutamisel. Tätoveerimise, kehaaustamise, manikööri-, pedikööri- ja kosmeetikateenuste nakkusohutuse tagamise juhend.](#)

korduvkasutusega vahendid täiesti ohutuks. Sättes kehtestatud nõutele täitmisel on abistavaks materjaliks ilu- ja isikuteenuste osutamisel kasutatavate seadmete ja instrumentide dekontaminatsiooni juhised teenuseosutajatele.¹¹

Lõikes 5 kehtestatakse teenuseosutajale kohustus kasutada teenuse osutamise ruumide, tööpindade ja töövahendite puhastamiseks, desinfitseerimiseks ja steriliseerimiseks üksnes neid vahendeid ja aineid ning üksnes sel viisil, mis ei ohusta inimese tervist. Puhastamis-, desinfitseerimis- ja steriliseerimisaineid tuleb kasutada vastavalt tootja juhistele ning ained peavad olema lubatud Eestis kasutamiseks. Sätte eesmärk on luua ohutu ja professionaalne keskkond, kus terviseohutus on tagatud nii teenusesaajatele kui ka -osutajatele. See aitab vähendada terviseriske, tagada tõhusate ja ohutute puhastusmeetodite kasutamise ning edendada vastavust riiklikele ja rahvusvahelistele regulatsioonidele.

Nõue kasutada üksnes ohutuid ja Eestis lubatud vahendeid aitab vähendada kemikaalidega seotud terviseriske, nagu ärritus, mürgistus või hingamisteede kahjustused. Kui vahendeid kasutatakse valesti (nt ebapiisavas kontsentratsioonis või liiga lühikese toimeajaga), ei pruugi mikroorganismid hävineda, mis suurendab nakkusohtu.

Ainete ja meetodite kasutamine vastavalt tootja juhistele tagab, et need töötavad tõhusalt ja hävitavad mikroorganismid nõutaval tasemel, aidates minimeerida nakkushaiguse tekke ja edasise leviku riske.

Lõike 6 kohaselt tuleb kasutatud töövahendeid hoida puhastest töövahenditest eraldi, et vältida ristsaastumist ja tagada töövahendite vastavus rangetele hügieeninõuetele. Saastunud vahendite kokkupuude puhastatud või steriliseeritud töövahenditega muudab puhastus- ja steriliseerimisprotsessid ebaefektiivseks ning ohustab nii teenuseosutajate kui ka -saajate tervist. Kasutatud töövahendid peavad läbima nõuetekohase puhastamise ja steriliseerimise enne edasist kasutamist.

Puhtaid töövahendeid tuleb hoida selleks ettenähtud puhtas ja kuivas kohas, eemal saastumise allikatest. Sobivad näiteks suletud kapid, sahtlid või steriilsed anumad. Õige hoiustamine aitab säilitada ranged hügieeni- ja tervisestandardid. Tegemist on uue sättega, mida kehtivas määruses ei ole.

Eelnõu § 6 kehtestab hügieeninõuded teenuse osutamisel. Hügieeninõuete kehtestamine annab ühised raamid, mille järgi kõik teenuseosutajad peavad tegutsema, tagades ühtlase kvaliteedi ja ohutuse kogu sektoris.

Lõikes 1 kehtestatakse nõuded teenuseosutajale.

Punktis 1 kehtestatakse nõuded teenuseosutaja tööriietusele, mis peab olema vastavalt teenuse iseloomule sobiv ja puhas. Ka kehtivas määruses on sätestatud nõuded personali tööriietusele, mida tuleb kohe pärast määrdumist vahetada.

Teenuseosutajate sobiv töörietus peab olema funktsionaalne, vastama hügieeni-, ohutus- ja professionaalsusnõuetele. Tööriiete täpne sobivus sõltub teenuse iseloomust. Üldiselt peaks töörietus olema regulaarselt pestav, et vältida bakterite ja mustuse kogunemist. Villased ja poorse tekstuuriga kangad, mis ei ole kergesti pestavad, ei sobi tööriietuseks. Puhtad ja hooldatud tööriided vähendavad riski, et mikroorganismid kanduvad teenuseosutaja kaudu edasi. Vältida tuleks ka riideid, mis võivad segada tööprotsessi, näiteks hõljuvad rõivad, mis võivad jääda seadmete või töövahendite vahele. Sobiv töörietus ei ole mõeldud ainult hügieeni tagamiseks, vaid see kaitseb teenuseosutajat ka töö käigus tekkivate võimalike ohtude eest, näiteks kemikaalide, lõikeriistade või kuumade töövahenditega töötamisel. Näiteks võib töörietus hõlmata vormiriideid (kitlid, tuunikad, spetsiaalsed töökleidid, keemiliste ainete eest kaitsvad põlled jms).

---

¹¹ [Ilu- ja isikuteenuste osutamisel kasutatavate seadmete ja instrumentide dekontaminatsioon. Juhised teenuseosutajale.](#)

Punktis 2 sätestatakse teenuseosutajale kohustus tagada enne teenuse osutamist käte puhtus. Käte pesemine ja vajaduse korral antiseptika enne teenuse osutamist on hädavajalik, et tagada nii klientide tervis kui ka teenuse kvaliteet. See on oluline osa iluteenuste hügieenistandarditest ja heast töökultuurist. Samasisulist sätet kehtivas määruses ei ole.

Iluteenuse osutamise käigus puutub teenuseosutaja sageli kokku kliendi nahaga, mis võib olla tundlik, ärritunud või kahjustatud. Käte pesemine ja antiseptika vähendavad riski, et teenuseosutaja kätele sattunud mikroorganismid (bakterid, viirused või seened) kanduvad kliendile edasi. Näiteks küünetehniku teenuse (sh maniküür ja pediküür) osutamise või kosmeetiliste protseduuride käigus võivad tekkida teenusesaaja nahale mikrokahjustused. Kui teenuseosutaja käed ei ole puhtad, võivad sellised kahjustused muutuda infektsiooniohtlikuks. Puhtad ja antiseptiliselt töödeldud käed kaitsevad ka teenuseosutajat, kuna takistavad võimalike patogeenide sattumist nende enda organismi, näiteks puudutades silmi, nina või suud. Käte hügieeni on põhjalikult käsitletud juhendis „Kätehügieeni juhend“.¹²

Punkti 3 kohaselt peab teenuseosutaja kasutama teenuse iseloomule vastavaid isikukaitsevahendeid, et tagada teenusesaaja ja -osutaja tervis, ohutus ja hügieen. Õigete kaitsevahendite kasutamine ja vajadus sõltub teenuse iseloomust. Kaitsevahendid (kindad, maskid, kaitseprillid, ühekordsed töövahendid ja steriilsed tarvikud) on oluline osa igast teenusest, pakkudes kaitset nakkuste, ärrituste ja muude terviseriskide eest. Kui teenuseosutaja kaitsmiseks tulenevad nõuded tööohutuse regulatsioonidest, siis käesoleva määruse kontekstis kehtestatakse nõuded eelkõige teenusesaaja kaitsmiseks, et vältida võimalikke ohtusid, mida teenuseosutaja võib edasi kanda. Kui teenuseosutaja ei kasuta sobivaid isikukaitsevahendeid, võivad ohtlikud mikroorganismid või kemikaalid, millega ta töötab, kanduda edasi teenusesaaja nahale või kehaosadele. Näiteks küünetehniku teenuse puhul võivad kindad kaitsta teenusesaajat, vältides kokkupuudet mikroorganismidega, mis võivad jääda teenuseosutaja kätele pärast eelmist protseduuri. Kosmeetiliste protseduuride (näohooldus, depilatsioon) käigus võivad teenuseosutaja käed olla kokkupuutes naha mikrotraumade või kemikaalidega. Kindad ja maskid aitavad minimeerida riski, et nakkused levivad teenusesaajale, tagades, et kõik protseduurid on hügieenilised ja ohutud.

Punkti 4 kohaselt peab teenuseosutaja sobivaid vahendeid (kliendikatted) kasutades kaitsma teenusesaajat ja tema rõivaid, et tagada hügieen, ohutus ja kvaliteet. Kaitsevahendid vähendavad määrdumise, nahaärrituste ja allergiliste reaktsioonide riski. Näiteks kaetakse juuksuriteenuse osutamisel teenusesaaja rõivad kaitsekeebiga ning kael paberist või riidest salvrätiku või käterätikuga. Samuti ennetavad silmakaitse (nt silmapadjad) ripsmetöötamise ajal liimiga kokkupuutumist ja liimi silma sattumist. Sellised meetmed tagavad klientidele ohutuse ja mugavuse, rõhutades teenusepakkuja professionaalsust.

Lõike 2 kohaselt tuleb teenindamisel kasutatav korduvkasutusega pesu (rätikud ja linad) pärast igat teenusesaajat vahetada ja pesta vähemalt 60 °C veega. Nõue tagab hügieeni ja aitab vältida nakkuste levikut, kuna pesu puutub kokku klientide naha ja juustega, mis võivad kanda mikroorganisme, higi või mustust. Piisavalt kõrge pesutemperatuur hävitab enamiku baktereid, viiruseid ja seeni, tagades puhta ja ohutu keskkonna ning rõhutades teenuseosutaja professionaalsust.

Eelnõu § 7 kehtestab nõuded teenuseosutaja väljaõppele. Teenuseosutajate väljaõpe hõlmab sihipärast protsessi, mille käigus omandatakse konkreetset teadmised ja oskused, mis on vajalikud iluteenuste kvaliteetseks ja ohutuks osutamiseks. Teadmised omandatakse teoreetilises osas, mis hõlmab faktide, kontseptsioonide, põhimõtete ja muu vajaliku õppimist, ning oskused praktilises osas, mis keskendub tegevuste sooritamisele ja kogemuse kaudu õpitule. Eelnõu üldnõuete peatükis kehtestatakse üldised väljaõppenõuded kõigile teenuseosutajatele, kes vahetult teenust osutavad. Teenuse liigist sõltuvad spetsiifilisemad nõuded on kehtestatud

¹² [Kätehügieeni juhend \(2014\)](#). Terviseamet.

vastavate teenuste erisätetes. Erinõuded väljaõppele teenuste kaupa on relevantssed ka praegu, kuna põhinevad olemasolevatel kutsestandarditel ja koolitusprogrammidel.

Kvaliteetse ja ohutu teenuse osutamiseks on vajalikud tervist puudutavad teadmised, sealhulgas baasteadmised anatoomiast ja füsioloogiast, naha ehitusest ja nahahaigustest, mikrobioloogiast, kemikaalidest, kosmeetikatoodetest ja teenuse võimalikest kõrvalmõjudest. Olulise tähtsusega on ka hügieeninõuete järgimine, isikukaitsevahendite õige kasutamine ja desinfitseerivate ainete teadlik kasutamine, et piirata ja takistada infektsioonide levikut ning tagada nii tarbija kui ka teenuseosutaja terviseohutus.

Eestis on võimalik omandada iluteenindaja amet pikaajalise kutseõppe või täienduskoolituste kaudu. Õppevõimalusi pakuvad nii riiklikud kui erakutsekoolid, samuti erakoolituskeskused. Levinumaid erialasid, nagu juuksur, kosmeetik ja küünetehnik, saab õppida kutsehariduse tasemeõppes, kus on võimalik sooritada ka kutseksam ning omandada kutsetunnistus. Tööturul on kutsetunnistusega teenuseosutajad eelistatud.

Kõiki isikuteenuseid ja -protseduure tasemeõppes ei õpetata, kuid ka sel juhul on erialane väljaõpe ja baasteadmised olulised. Erialaseid oskusi ja teadmisi saab omandada täienduskoolituste kaudu, mis toimuvad väljaspool tasemeõpet. Täienduskoolitused viiakse läbi õppekava alusel, kus määratakse kindlaks õppija poolt õppeprotsessi käigus omandatavad teadmised, oskused ja hoiakud. Täienduskoolituste maht, vorm ja sisu võivad olla väga erinevad – need võivad ulatuda lühikursustest, mis keskenduvad konkreetsete kompetentside arendamisele, kuni mahukamate kursusteni, mis võimaldavad süvitsi omandada mõne valdkonna põhioskused ja -teadmised. Täienduskoolituse lühikursused on eelkõige mõeldud juba tegutsevatele spetsialistidele, kes soovivad oma oskusi täiendada, need ei asenda põhjalikku väljaõpet. Tegevusloa või majandustegevusteatega koolitusasutustel on õigus väljastada tunnistusi ja tõendeid. Täiskasvanute täienduskoolitusasutuste tegevuslubade ja majandustegevusteadeete andmed on kättesaadavad Eesti hariduse infosüsteemi (EHIS) avalikus vaates.¹³

Teatud teenuste pakkumiseks vajalikke oskusi ja teadmisi omandatakse ka muudel koolitustel või töökohal kogenud töötaja juhendamisel. Samuti käiakse õppimas välismaal ning täiendatakse end iseseisvalt veebipõhiste õppematerjalide ja videote vahendusel. Valdonna muutustega kursis olemiseks on oluline pidev enesetäiendamine erialastel koolitustel ning järjepidev töötamine erialal.

Teenuseosutajal peavad RTHS-i § 19 lõike 2 kohaselt olema tõendatud teadmised ja oskused teenuse ohutuks osutamiseks ning tõsise soovimatu mõju ennetamiseks. See tähendab, et teenuseosutaja peab omama vajalikke teadmisi ja praktilisi oskusi, et tagada osutatavate iluteenuste ohutus ja vältida negatiivseid tagajärgi ning mille kohta on võimalik esitada tõendid või tõestusmaterjal. Selleks võivad olla näiteks haridustunnistused, koolitustõendid, sertifikaadid, aga ka kogemused või muu tõendusmaterjal. Teadmised ja oskused võivad olla omandatud koolituste, kogemuste omandamise või muude õppeviisidega. Nõude eesmärk on tagada, et iluteenuseid vahetult osutataval isikul oleks piisavalt teoreetilisi teadmisi ja ka praktilisi oskusi protseduuri ohutuks teostamiseks, ning seeläbi parandada iluteenuste kvaliteeti. Piisavate teadmiste ja oskuste omamise korral oskab iluteenuse vahetu osutaja kasutada protseduuride tegemiseks vajalikke seadmeid oskuslikult ja ohutult, nõustada tarbijat protseduuride ja vastunäidustuste suhtes, säilitada puhast keskkonda, minimeerida nakkus- ja nahahaiguste leviku riski ning tõsiseid soovimatuid mõjusid. Tõsine soovimatu mõju on soovimatu mõju, mille tagajärjeks on ajutine või püsiv talituslik häire, puue, haiglaravile suunamine, kaasasündinud väärareng, otsene risk elule või surm. Tõsisest soovimatust mõjust teatamist reguleerib kosmeetikamääruse artikkel 23.

Eelnõu §-ga 7 sätestatakse nõuded sellele, mida peab hõlmama teenuseosutaja üldine tõendatav valdkondlik väljaõpe. Nõuetekohane ettevalmistus ja teadmiste rakendamine aitab tagada nii teenusesaajate kui ka -osutajate endi ohutuse, ennetades terviseprobleeme ja tagades usaldusväärse teeninduse. Kehtivas määruses on sätestatud nõuded iluteenuseid osutava

¹³ [Eesti hariduse infosüsteem](#).

ettevõtte personali teadmistele, mille kohaselt peavad kosmeetika-, juuksuri-, manikööri-, pedikööri- ja solaariumiteenuse osutajad omama tervisekaitse, haiguste ennetamise ja tervise edendamise alaseid teadmisi. Nõuded on kehtestatud ka küünetehnikutele, jumestajatele ja tätoveerijatele. Täpsemalt on nõutud üldteadmisi nakkus- ja nahahaigustest, nende leviku viisidest ja tõrjest, võimalikest ohuteguritest, tervisele ohtlikult mõjuda võivatest kemikaalidest, desinfitseerimisest ja desinfektantidest ning nende kasutamise meetoditest, teatud teenuste puhul ka steriliseerimisest. Sisuliselt hõlmab kehtiv määrus suurema osa eelnõuga kehtestatavatest väljaõppe nõuetest, kuid on üldsõnalisem. Eelnõuga täpsustatakse, täiendatakse ja korrigeeritakse selguse huvides kehtivaid nõudeid ning neid laiendatakse ka teenustele, mida kehtivas määrukses otseselt ei nimetata, kuid on oma olemuselt kosmeetikateenused.

Punkti 1 kohaselt peab väljaõppe hõlmama hügieeninõuete tundmist. See tähendab, et teenuseosutaja peab tundma puhastamise, desinfitseerimise ja steriliseerimise põhimõtteid, oskama tagada töökoha hügieeni ja teenusesaajate ohutust, arvestades teenuse eripära, kasutatava instrumentaariumi kuju, materjali ja iseloomu, ristsaastumise riski ja teenusega kaasnevaid täiendavaid asjaolusid (nt juhuslik torkevigastus). Ilusalongides on soovitatav ka hügieeniplaani olemasolu (puhastatavad pinnad ja vahendid, puhastus- ja desinfektsioonivahendid, sagedus jms), kuid teenuseosutaja peab vähemalt teadma ja oskama järgida häid hügieenitavasid.

Punkti 2 kohaselt peab teenuseosutajate väljaõppe hõlmama haigustekitajate tundmist praktilisest vaatenurgast. Oluline on teada haigustekitajaid (bakterid, viirused ja seened), mis põhjustavad enim levinud terviseprobleeme seoses iluteenuste osutamisega, nende omadusi ja leviku viise. Teenuseosutaja peab mõistma milliseid nakkusi mikroorganismid võivad põhjustada ja kuidas need võivad mõjutada nii teenusesaajat kui ka -osutajat, samuti oskama ennetada nakkuste levikut (nt õige käte hügieen, töövahendite steriliseerimine/desinfitseerimine, ühekordsete vahendite kasutamine jms).

Punkti 3 kohaselt peab väljaõppe hõlmama esmaabi põhimõtteid. Teenuseosutajal peaks olema põhiteadmised esmaabist, et osata reageerida allergiliste reaktsioonide, verejooksu või muude äkiliste terviseprobleemide korral. Kui teenuseosutaja teab esmaabi põhitõdesid, saab ta kiirelt reageerida õnnetuse, näiteks löike- või põletushaava, korral. Teenuseosutaja peab oskama hinnata õnnetusolukorda, tegutseda vastavalt olukorrale ja vajaduse korral kutsuda abi. Samuti on oluline hinnata kannatanu seisundit, sealhulgas tuleb vajaduse korral osata peatada verejooksu ja tunda haavade sidumise võtteid. Esmaabi peaks oskama anda ka erinevate vigastuste (silmakahjustused, elektrilöökk, šokiseisund) korral.

Punkti 4 kohaselt peab teenuseosutaja tundma vastavalt osutatavale teenusele selle näidustusi ja vastunäidustusi ning ohutustehnikat ja valdkonnaspetsiifiliste töövõtete nõudeid.

3. peatükk

Teenuste erinõuded

Eelnõu § 8 kehtestab erinõuded kosmeetikuteenusele. Kosmeetikuteenuse osutamisega seotud riskid hõlmavad allergiaid, nahakahjustusi ja nakkusohtu, mis võivad tuleneda ebakvaliteetsetest toodetest, puudulikust hügieenist või ebaõigest tehnikast. Samuti võib vähene järelhooldus halvendada tulemusi. Riske teenuse osutamisel saab vältida hügieenistandardite järgimise, kvaliteetsete toodete, põhjaliku kliendinõustamise ja pideva enesetäiendamisega.

Lõikes 1 defineeritakse kosmeetikuteenus. Mõiste defineerimisel on aluseks võetud kosmeetikute kutsestandardi kohane teenuse määratlus. Kehtiva määruse reguleerimisalas kosmeetikuteenust eraldiseisvana nimetatud pole, kuid see on oma olemuselt osa kosmeetikateenustest, mis määruse reguleerimisalasse kuulub. Kosmeetikuteenus on väga laialtlevikuline ja mitmeti mõistetav määratlus ning ei ole selge, milliseid teenuseid ja kutseid see mõiste võiks täpsemalt hõlmata, kuna suurema osa iluteenuste puhul kasutatakse kosmeetikatooteid. Teenuse olemust ja ulatust puudutava segaduse vältimiseks kehtestatakse eelnõus nõuded kosmeetikuteenusele, mida kehtiva määruse kohaselt käsitati osana kosmeetikateenustest. See muudatus toetab ka õigusselgust õigusaktide ja kutsestandardite vahel. Kosmeetikute kutsestandard on valdkonna tööalane standard, millele tuginedes määratakse kindlaks teenuse sisu ja kvaliteedinõuded.

Lõikes 2 sätestatakse, milliseid teemasid peab kosmeetikuteenuse tõendatud väljaõpe hõlmama. Lõikes sätestatud vajalikud teadmised ja oskused aitavad kosmeetikul pakkuda ohutut, tõhusat ja professionaalset teenust, kaitstes samal ajal nii klientide kui ka kosmeetiku enda tervist. Kosmeetik, kes järgib neid põhimõtteid, aitab ennetada terviseprobleeme, tagab hügieeni ja parandab teenuse kvaliteeti.

Punkti 1 kohaselt peab väljaõpe hõlmama naha, sealhulgas küüne ja karva ehituse ja talitluse tundmist. Arusaamine naha ehitusest ja talitlusest aitab kosmeetikul hinnata naha seisundit ning valida sobivad hooldusmeetodid. Vale hooldus või valed tehnikad võivad kahjustada nahka või süvendada probleeme.

Punkti 2 kohaselt peab väljaõpe hõlmama nii nakkuslike kui ka mittenakkuslike nahahaiguste, allergiate ja nahapõletike tundmist. Kosmeetik ei diagnoosi haigusi, kuid peab suutma varakult võimalikke nahaprobleeme märgata, et suunata klient vajaduse korral arsti juurde ja ennetada terviseriske. Oluline on osata eristada nakkusohlikke seisundeid, et vältida nende levikut, ning ära tunda allergia ja põletiku tunnuseid, et vajaduse korral protseduuri kohandada või see õigel ajal katkestada.

Punkti 3 kohaselt peab väljaõpe hõlmama kosmeetikuteenuse osutamise seotud töövahendite ja instrumentide riskipõhise dekontaminatsiooni tundmist (sh dekontaminatsiooni astmed, riskipõhine lähenemine, sobivad vahendid ja meetodid). Piisav puhastus ja desinfitseerimine on hädavajalikud nakkushaiguste (nt seenhaigused, viirusinfektsioonid) leviku tõkestamiseks. Riskipõhine dekontaminatsioon aitab tagada, et iga instrument vastab ohutusnõuetele, vähendades ristsaastumise ohtu.

Punkti 4 kohaselt peab väljaõpe hõlmama aseptika ja antiseptika reeglite tundmist, mis on kriitiline protseduurides, kus naha barjäär võib olla kahjustatud (nt mikrotraumad). Aseptika ja antiseptika reeglite järgimata jätmine võib põhjustada põletikke või raskeid infektsioone.

Punkti 5 kohaselt peab väljaõpe hõlmama kosmeetiku isikukaitsevahendite riskipõhise kasutamise tundmist. Kosmeetiku enda ja klientide kaitsmine on oluline, et vältida nakkuste ja kemikaalidega seotud terviseriske. Sobivad kaitsevahendid aitavad luua hügieenilist töökeskkonda ja tagavad kliendi usalduse teenusepakkuja vastu.

Punkti 6 kohaselt peab väljaõpe hõlmama teenuse osutamisel kasutatavate tervisele ohtlikult mõjuda võivate kemikaalide ja kosmeetikatoodete tundmist. Paljud kosmeetiku kasutatavad kemikaalid (sh biotsiidid ja kosmeetikatooted) võivad vale kasutamise korral põhjustada nahaärritust, allergilisi reaktsioone või mürgistust. Kosmeetik peab teadma nende ainete ohutuks kasutamiseks vajalikke meetmeid.

Lõike 3 kohaselt tuleb kosmeetikuteenuse osutamisel kasutatavaid aparate (seadmeid) kasutada, hooldada, seadistada ja kontrollida vastavalt tootja juhiste. Nõue kehtestatakse selleks, et tagada tarbijate ohutus ning vähendada riske, mis võivad tekkida valest kasutamisest, seadistusest või hoolduse puudumisest. Seadmed, mis ei ole õigesti seadistatud või mida kasutatakse valesti (sh mitte-eesmärgipäraselt), võivad tekitada tõsiseid vigastusi või tervisekahjustusi (nahakahjustused, põletused, allergilised reaktsioonid, muud terviseprobleemid). Hooldamata seadmed võivad hakata ebaõigesti tööle, mis võib põhjustada probleeme nii seadme efektiivsuses kui ka ohutuses. Tootja juhised hõlmavad sageli ka viise, kuidas probleeme ennetada või nendega toime tulla, kui need peaksid ilmnema. See vähendab tõenäosust, et tarbija saab teenusest kahju. Tootja juhiste järgimine aitab selliseid riske vältida.

Lõikes 4 sätestatakse nõue, et enne aparate (seadmete) kasutamise alustamist peab kosmeetikuteenuse osutaja olema saanud asjakohase teoreetilise ja praktilise väljaõppe. Kosmeetikute kasutatavad seadmed võivad olla tehniliselt keerukad ning nende ohutu ja tõhus kasutamine eeldab põhjalikke teadmisi. Näiteks seadmed, mis töötavad elektromagnetkiirguse, elektrilise või mehhaanilise stimulatsiooni, ultraheli, vaakumi, dermabrasiooni või temperatuuri erinevuste toimele, nõuavad erioskusi ja täpset käsitlemist.

Väljaõpe võib toimuda seadme tootja, maaletooja või volitatud levitaja pakutava täiendkoolituse kaudu, tagades, et teenuseosutaja mõistab seadme funktsioone, kasutusmeetodeid ja ohutusnõudeid. Seadmete vale või ebaseaduslik kasutamine võib põhjustada tõsiseid terviseriske, sealhulgas nahaärritusi, põletusi ja muid kahjustusi. Paljudel seadmetel on ka vastunäidustused, näiteks südame stimulaator, kõrgvererõhutõbi, nahahaigused, kasvaja jms, mistõttu on oluline, et

teenuseosutaja oskaks neid riske hinnata ja vajadusel vältida seadme kasutamist olukordades, kus see võib kliendi tervist ohustada. Korralik väljaõpe aitab ennetada olukordi, kus seadet kasutatakse sobimatult või kliendi tervises seisundit arvestamata, vähendades seeläbi võimalike komplikatsioonide riski ja tagades teenuse ohutuse ning kvaliteedi.

Lõikes 5 sätestatakse, et kosmeetikuteenuse osutajal peab teenuse osutamise kohas olema kasutatava seadme kasutusjuhend ning asjakohastel juhtudel paigaldamist ja hooldamist käsitlevad dokumendid. See nõue tagab, et seadme korrektse kasutamise ja hooldamise juhised on alati kättesaadavad ning et on dokumenteeritud, et seadmete hooldus on toimunud tootja juhiste järgi ja pädevate isikute poolt. Regulaarse hoolduse tõendite olemasolu aitab tagada seadmete ohutuse, vältida tehnilisi rikkeid ja ennetada võimalikke terviseriske. Kui teenuseosutajal pole esitada turujärelevalveasutuse nõudmisel seadme dokumentatsiooni, ei ole võimalik veenduda seadmega pakutava teenuse ohutuses.

Lõike 6 kohaselt tuleb kosmeetikuteenuse osutajal teenusesaajat teenuse osutamise käigus märgatud naha muutustest teavitada ning soovitada vajadusel pöörduda tervishoiuteenuse osutaja poole. Kosmeetikul puudub meditsiiniliste diagnooside panemise pädevus, kuid kosmeetik saab oma töö käigus märgata ebatavalisi nahamuutusi. Täpse diagnoosi saab panna vaid meditsiinilise haridusega spetsialist, näiteks dermatoloog. Muutuste märkamisest teavitamine on oluline, sest teenusesaaja ei pruugi olla võimalikust problemaatilisest olukorrast teadlik ning sellised probleemid võivad viidata tõsisematele tervisemuredele, mis vajavad professionaalset sekkumist. Õigeaegne tuvastamine ja vajaduse korral ravi aitavad vältida võimaliku seisundi halvenemist, nakkuste levikut ja naha edasist kahjustumist. Kosmeetikuteenuse osutaja ülesanne on tagada teenusesaaja naha tervis ja heaolu, suunates kahtlaste leidude korral spetsialisti poole.

Eelnõu § 9 sätestab nõuded juuksuriteenusele. Juuksuriteenusega kaasnevad riskid (nt allergiad, nahaärritused ja nakkusoht) võivad tuleneda keemiliste toodete kasutamisest või ebapiisavast töövahendite puhtusest. Valesti teostatud protseduurid, ebakvaliteetsed tooted ja mittepuhtad töövahendid võivad põhjustada juuksekahjustusi ja peanaha ärritust. Riske saab vähendada hügieeninõuete järgimise, kvaliteetsete toodete, kliendinõustamise ja pideva oskuste täiendamisega.

Lõikes 1 defineeritakse juuksuriteenus. Mõiste defineerimisel on lähtutud juuksurite kutsestandardist. Juuste töötlemise ja hooldamise alla kuuluvad eelnõu tähenduses ka juuksepeikenduste paigaldamine ja hooldamine, kuna see on otseselt seotud juuste välimuse ja seisukorra parandamisega, kuna ka juuksepeikenduste paigaldamisega võivad kaasneda riskid teenusesaajale, eriti kui teenuseosutajal puuduvad piisavad teadmised, oskused ja kogemus.

Lõikes 2 sätestatakse, milliseid teemasid peab juuksuriteenuse osutaja tõendatud väljaõpe hõlmama. Need teemad on juuksuriteenuse väljaõppes olulised, kuna need puudutavad otseselt nii kliendi kui ka teenuseosutaja tervist ja ohutust ning tagavad kvaliteetse ja professionaalse teenuse osutamise. Iga teema on vajalik, sest aitab vältida terviseriske ning tagab hügieeni ja ohutuse.

Punkti 1 kohaselt peab väljaõpe hõlmama juuste ja peanaha anatoomia ja talitluse tundmist. Juuksur peab mõistma juuste ja peanaha ehitust ja funktsioone, et osata pakkuda teenuseid, mis arvestavad kliendi individuaalseid vajadusi. Näiteks võib peanaha seisundi tundmine aidata ära tunda haiguslikke seisundeid (nt seeninfektsioonid või dermatiit), mis võivad vajada arstiabi, vältida olukordi, kus vale hooldus või valed tooted võivad kahjustada peanahka või juukseid ning parandada teenuse kvaliteeti, pakkudes kohandatud ja ohutuid lahendusi.

Punkti 2 kohaselt peab väljaõpe hõlmama nii nakkuslike kui ka mittenakkuslike nahahaiguste, allergiate, nahapõletiku ja haigusseisundi tunnuste tundmist. Need teadmised võimaldavad tuvastada nakkushaigusi (nt peatäid ja seeninfektsioonid) ja vältida nende levikut. Samuti aitab see märgata mittenakkuslikke nahaprobleeme (nt psoriaas või allergilised reaktsioonid) ning valida kliendile sobivad hooldustooted. Näiteks, kui juuksur märkab kliendi peanahal kahtlasi laike, saab ta vältida kokkupuudet ja suunata kliendi arsti juurde, tagades nii ohutuse ja professionaalse teenuse.

Punkti 3 kohaselt peab väljaõpe hõlmama juuksuriteenuse osutamise seotud töövahendite ja instrumentide riskipõhise dekontaminatsiooni tundmist (sh dekontaminatsiooni astmed, riskipõhine lähenemine, sobivad vahendid ja meetodi)d. Töövahendite nõuetekohane puhastamine ja desinfitseerimine aitab vältida selliste nakkushaiguste levikut nagu seeninfektsioonid, bakteriaalsed haigused ja viiruslikud infektsioonid (nt herpes või hepatiit).

Punkti 4 kohaselt peab väljaõpe hõlmama juuksuri isikukaitsevahendite riskipõhise kasutamise tundmist. Juuksuri töö hõlmab kokkupuudet kemikaalide, karvade ja võimalike bioloogiliste ohtudega. Sobivate isikukaitsevahendite (nt kindad, kaitseprillid, maskid) kasutamine kaitseb juuksurit ja klienti kahjulike ainete eest.

Punkti 5 kohaselt peab väljaõpe hõlmama teenuse osutamiseks kasutatavate tervisele ohtlikult mõjuda võivate kemikaalide ja kosmeetikatoodete tundmist. Juuksurid kasutavad tihti kemikaale (nt juuksevärvid, pleegitajad, desinfitseerimisvahendid (biotsiidid)), mis võivad olla toksilised, põhjustada allergiaid või ärritust. Nende kemikaalide õige käitlemine ja klientidele sobivate toodete valimine on hädavajalik, et vältida kemikaalidega seotud terviseriske.

Lõike 3 kohaselt tuleb juuksuriteenuse osutamise käigus avastatud pedikuloosi korral teavitada teenusesaajat nii täide kui tingude olemasolust, et minimeerida nakkuse levikut ja teenusesaaja saaks alustada ravi. Pedikuloos levib kiiresti, mistõttu on õigeaegne teavitamine oluline nii kliendi kui ka teiste kaitsmiseks. Apteekides on käsimüügis saadaval raviga jätkamiseks tõhusad vahendid (šampoonid, lahused, aerosoolid), mida tuleb kasutada vastavalt infolehele. Sobiva preparaadi leidmiseks saab nõu küsida oma perearsti või apteekri käest. Samasisuline säte on ka kehtivas määruses.

Lõike 4 kohaselt tuleb pedikuloosiga teenusesaaja teenindamisel kasutatud töövahendid võimaluse korral pesta kuuma veega või steriliseerida, ühekordsed tarvikud ja lõigatud juuksed kohe suletavasse kotti koguda ja jäätmekonteinerisse viia. Rätikuid ja kaitsekeepe, mis on korduvkasutatavad, tuleb pesta vähemalt 60 °C vees vähemalt 30 minutit. Kamme ja harju tuleks leotada kuumas (vähemalt 60 °C) vees 5–10 minutit. Kui töövahendeid ei saa kuuma veega pesta või steriliseerida, võib vahendid sulgeda kaheks nädalaks kilekotti. Need meetmed hävitavad täid ja nende munad, takistavad nakkuse levikut ning kaitsevad kliente ja töötajaid kokkupuutest saastunud esemetega. Range hügieenipraktika ennetab nakkusi, tagab turvalise teeninduskeskkonna ja hoiab ära mainekahju. Samasisuline säte on ka kehtivas määruses.

Eelnõu § 10 kehtestab nõuded keha augustamise teenusele. Keha augustamise protseduuriga kaasnevad mitmed riskid, kui seda ei tehta õigesti (närvikahjustus, veresoonte vigastus, verejooks) või kui järelhooldus jääb puudulikuks (nakkused, põletik). Riskide vähendamiseks on oluline valida professionaalne ja kogunud augustaja, järgida järelhoolduse juhiseid ja kasutada kvaliteetseid ehteid. Keha augustamisele kehtivas määruses nõudeid kehtestatud ei ole ja need sätted on uued.

Lõikes 1 defineeritakse keha augustamise teenus. Termin määratlemisel on lähtutud Läti Vabariigi Valitsuse 14. aprilli 2015. a määruse nr 182 „Tätoveerimis- ja augustamisteenuste osutamise hügieeninõuete ja tätoveerimistoodete erinõuete kohta“ definitsioonist.¹⁴

Lõikes 2 sätestatakse, milliseid teemasid peab keha augustamise teenuse osutaja tõendatud väljaõpe hõlmama, et vältida nakkuste levikut, tüsistusi ja allergilisi reaktsioone ning kaitsta teenusesaajat ja -osutajat võimaliku kokkupuute eest patogeenidega.

Punkti 1 kohaselt peab väljaõpe hõlmama augustatava kehapiirkonna anatoomiliste iseärasuste, naha ehituse ja talitluse ning haavahoolduse aluste tundmist. Keha erinevad piirkonnad erinevad naha paksuse, veresoonte, närvilõpmete ja muude anatoomiliste struktuuride poolest. Näiteks kõrvanibu augustamine on lihtsam ja väiksema riskiga kui kõhupiirkonna või kõhrede augustamine. Naha ehituse ja talitluse mõistmine võimaldab hinnata, kuidas nahk augustamisele reageerib, aitab vältida võimalikke vigastusi (nt närvide või veresoonte kahjustused), vähendada tüsistuste (nt närvikahjustus, verejooks) riski, kiirendada naha paranemisprotsessi ja vältida põletike või armistumise teket.

¹⁴ [Eskirjad tätoveerimis- ja augustamisteenuste osutamise hügieeninõuete ja tätoveerimistoodete erinõuete kohta.](#)

Punkti 2 kohaselt peab väljaõpe hõlmama keha augustamisega seotud töövahendite ja instrumentide riskipõhise dekontaminatsiooni tundmist (sh dekontaminatsiooni astmed, riskipõhine lähenemine, sobivad vahendid ja meetodid). Keha augustamisel kasutatakse töövahendeid (nõelad, tangid, klambrid), mis puutuvad otseselt kokku naha ja verega. Vale või ebapiisav dekontaminatsioon võib viia nakkusohlike patogeenide (HIV, B- ja C-hepatiit) levikuni. Dekontaminatsiooni astmete (puhastamine, desinfitseerimine, steriliseerimine) ja sobivate meetodite tundmine võimaldab otsustada, milliseid meetmeid on vaja konkreetse vahendi puhul rakendada, et vältida nakkushaiguste levikut.

Punkti 3 kohaselt peab väljaõpe hõlmama nakkuslike ja mittenakkuslike nahahaiguste, allergiate, nahapõletiku ja haigusseisundi tunnuste tundmist. Kui inimesel esineb nahahaigus (nt ekseem, psoriaas, infektsioon), võib augustamine süvendada haigusseisundit või põhjustada tüsistusi. Nakkushaiguste ja naha põletiku tunnuste tundmine võimaldab teenuseosutajal hinnata, kas augustamine on konkreetse inimese puhul ohutu ja võimaldab õigeaegset sekkumist, kui klient vajab enne augustamist arsti konsultatsiooni (nt nahahaiguste korral). Allergiliste reaktsioonide (nt metalliallergia) tundmine aitab vältida allergiaid põhjustavate materjalide kasutamist.

Punkti 4 kohaselt peab väljaõpe sisaldama aseptika ja antiseptika reeglite tundmist. Aseptika eesmärk on vältida augustamise ajal mikroorganismide sattumist haava ja antiseptika eesmärk on juba olemasolevate mikroorganismide hävitamine (nt naha desinfitseerimine enne augustamist). Kui neid reegleid ei järgita, võib haav nakatuda, mis võib põhjustada tõsisemaid terviseriske.

Punkti 5 kohaselt peab keha augustamise teenuse osutaja väljaõpe hõlmama ka isikukaitsevahendite riskipõhise kasutamise tundmist, et järgida hügieeni- ja ohutusnõudeid ning vältida nakkuste levikut. Isikukaitsevahendid (nt kindad, maskid, prillid) kaitsevad nii teenusesaajat kui ka -osutajat võimalike ohtude eest, mis tulenevad vere või teiste kehavedelikega kokkupuutest. Kindad aitavad vältida mikroorganismide levikut augustatavale piirkonnale, samas kui maskid ja kaitseprillid kaitsevad teenuseosutajat verepitsmete eest.

Punkti 6 kohaselt peab väljaõpe hõlmama ka keha augustamise teenuse osutamisel kasutatavate tervisele ohtlikult mõjuda võivate biotsiidide tundmist. Biotsiidid on kemikaalid, mida kasutatakse mikroorganismide hävitamiseks (nt naha ja töövahendite desinfitseerimise vahendid). Teenuseosutaja peab teadma, millised biotsiidid on ohutud ja kuidas neid kasutada, et vältida naha ärritust või allergilisi reaktsioone ning tagada, et desinfitseerimine (antiseptika) on tõhus, hävitades kõik kahjulikud mikroorganismid. Valesti kasutatud biotsiidid võivad olla kahjulikud nii teenusesaajale kui ka -osutajale.

Lõikes 3 sätestatakse nõue kasutada keha augustamise protseduuril avause tekitamiseks ühekordset steriilset tarvikut, mis on seatud eelkõige hügieeni ja ohutuse tagamiseks. Selliste vahendite kasutamine vähendab oluliselt nakkushaiguste, sealhulgas bakteriaalsete infektsioonide edasikandumise riski. Iga kliendi jaoks uue steriilse tarvikukomplekti kasutamine hoiab ära võimaluse, et mikroorganismid võiksid eelmiselt kliendilt üle kanduda. Kuna keha augustamisel tekitatakse nahka või limaskestast läbiv haav, aitab steriilsete vahendite kasutamine minimeerida mikroobide sattumist haava ning toetab kiiret ja probleemivaba paranemist.

Tavaliselt kasutatakse keha augustamisel õõnsaid kirurgilisi nõelu, mis peavad olema ühekordseks kasutamiseks ja steriilsed, mis tähendab, et neid ei tohi kasutada rohkem kui üks kord ega puudutada saastunud pindadega. Kasutatakse ka spetsiaalseid augustuspüstoleid, peamiselt kõrvaaukude tegemisel. Püstoli kontaktosa, mis puutub kokku nahaga, peab olema steriilne. Kõrvarõngaste jaoks eelistatakse kasutada ühekordseid padruneid, mis on eelnevalt steriilsed. Augustuspüstolid ei ole soovitatavad keerukamate augustuste (naba, keel, kulm) puhul, sest need võivad põhjustada rohkem koekahjustusi võrreldes nõelaga. Augustamisel kasutatavad ehted peavad enne paigaldamist olema steriilses pakendis, mis avatakse saastumise vältimiseks kliendi ees. Naha stabiliseerimiseks ja täpseks nõela suunamiseks läbistamise ajal, kasutatakse ka tange ja haaratseid, mis peavad olema kas ühekordsed või steriliseeritud enne iga kasutuskorda.

Lõikes 4 kehtestatakse kohustus augustatav nahapind enne ja pärast keha augustamise teenuse osutamist puhastada ja teha naha antiseptika. Sätte eesmärk on vähendada infektsiooniriski. Naha pind võib sisaldada baktereid, viiruseid või muid mikroorganisme. Naha puhastamine ja antiseptika (toiming, millega vähendatakse ja hävitatakse mikroorganisme antiseptilise vahendiga) enne

augustamist aitab vähendada nende sattumist haava, mis tekib protseduuri käigus. Pärast augustamist jääb nahale avatud haav, mis on vastuvõtlik mikroorganismide sissetungile. Naha puhastamine ja antiseptika protseduuri lõpus vähendab riski, et haava satub mustus või mikroobid, mis võivad põhjustada põletikku või infektsiooni. Puhas ja antiseptilise vahendiga töödeldud nahk loob soodsama keskkonna haava paranemiseks, vähendades võimalikke tüsistusi.

Eelnõu § 11 kehtestab nõuded tätoveerimis- ja püsimeigiteenuse osutamisele. Nõuded on suunatud teenusesaaja tervise kaitsmisele ja protseduuridega seotud nakkus- ning terviseriskide ennetamisele. Need sätted aitavad tagada, et tätoveerimis- ja püsimeigiteenust osutatakse ohutult ja steriilsetes tingimustes ning kooskõlas rangeimate terviseohutuse ja hügieeni standarditega. Nõuete kehtestamisel on aluseks võetud ka Euroopa standard EVS-EN 17169:2020 „Tätoveerimine. Ohutu ja hügieeniline praktiseerimine“, milles määratakse kindlaks hügieeninõuded tätoveerimisel ja antakse suunised protseduuri ohutuks teostamiseks. Tätoveerimine on kehtiva määrusega hõlmatud ning üldised nõuded nendele teenustele ja teenuseosutaja teadmistele kehtivad ka praegu, kuid täpsemaid tätoveerimist või püsimeiki reguleerivaid sätteid kehtivas määruses ei ole. Seega on tegemist uute sätetega. Teadlikumad tätoveerimis- ja püsimeigiteenuse osutajad täidavad selliseid nõudeid ka praegu.

Lõikes 1 defineeritakse tätoveerimisteenus. Mõiste defineerimisel on aluseks võetud standardi EVS-EN 17169:2020 „Tätoveerimine. Ohutu ja hügieeniline praktiseerimine“ kohane määratlus.

Lõikes 2 defineeritakse püsimeigiteenus. Definiitsiooni sätestamisel on aluseks võetud tätoveerimise definiitsioon, mida on kohandatud erinevates materjalides kasutatud püsimeigi määratlustest lähtuvalt. Püsimeik on sisuliselt tätoveerimisega sarnane protseduur, kuid erinevus seisneb protseduuri sügavuses, tulemuse kestvuses ja ka eesmärgis. Püsimeik võib püsida mitmeid aastaid sõltuvalt kasutatud tehnikast, värvainete kvaliteedist ja nahatüübist. Laiemalt on levinud püsimeigi tegemine näojoonte (kulmud, silmad ja huuled) rõhutamise või korrigeerimise eesmärgil. Tegelikult on püsimeigi tegemine laiem protseduur – selle käigus korrigeeritakse/joonistatakse pärast rinnaoperatsiooni ka rinnanibu, tehakse kiilanevale peale juukseid, samuti tehakse habemeid ja sünnimärke ning peidetakse ebaroomeldivaid arme. Loomulikult eeldab selline tegevus ka täiendavat spetsiifilist väljaõpet.

Lõikes 3 sätestatakse, milliseid teemasid peab tätoveerimis- ja püsimeigiteenuse vahetu osutaja tõendatud väljaõpe hõlmama. Sättes nimetatud teadmised ja oskused aitavad ennetada terviseprobleeme, parandada teenuse kvaliteeti ja tagada klientide ohutus. Väljaõppe läbimine on vajalik, et teenuseosutajad suudaksid täita tervisekaitsenõudeid ning pakkuda professionaalset ja ohutut teenust.

Punkti 1 kohaselt peab väljaõpe hõlmama naha ehituse ja talitluse ning haavahoolduse aluste tundmist. Tätoveerimis- ja püsimeigiprotseduurid hõlmavad naha läbistamist ja pigmendi viimist naha erinevatesse kihtidesse. Teenuseosutaja peab mõistma naha struktuuri ja funktsioone, et vältida kahjustusi ja tagada haavade korrektne paranemine.

Punkti 2 kohaselt peab väljaõpe hõlmama nakkuslike ja mittennakkuslike nahahaiguste, allergiate, nahapõletiku ja haigusseisundi tunnuste tundmist. Nahahaiguste ja allergiate tundmine aitab teenuseosutajal tuvastada vastunäidustusi ja vältida protseduure, mis võiksid ohustada kliendi tervist. Samuti on oluline osata ära tunda põletiku tunnuseid, et vältida infektsioonide levikut.

Punkti 3 kohaselt peab väljaõpe hõlmama tätoveerimis- või püsimeigiteenuse osutamisega seotud töövahendite ja instrumentide riskipõhise dekontaminatsiooni tundmist (sh dekontaminatsiooni astmed, riskipõhine lähenemine, sobivad vahendid ja meetodid). Piisav puhastus ja desinfitseerimine on hädavajalikud nakkushaiguste (nt seenhaigused, viirusinfektsioonid) ennetamiseks. Riskipõhine dekontaminatsioon aitab tagada, et iga instrument vastab ohutusnõuetele, vähendades ristsaastumise ohtu.

Kuna tätoveerimis- ja püsimeigiteenuse osutamisel kasutatakse töövahendeid, mis puutuvad kokku vere ja kehavedelikega, on hädavajalik osata töövahendeid õigesti puhastada, desinfitseerida ja steriliseerida. Ebakorrektne dekontaminatsioon võib viia nakkuste levikuni.

Punkti 4 kohaselt peab väljaõpe hõlmama aseptika ja antiseptika reeglite tundmist. Aseptiliste töövõtete järgimine vähendab oluliselt mikroorganismide leviku riski protseduuri ajal. Antiseptika reeglid on vajalikud, et tagada naha ja töövahendite mikroobidevaba seisund.

Punkti 5 kohaselt peab väljaõpe hõlmama tätoveerimis- ja püsimeigiteenuse osutaja isikukaitsevahendite riskipõhise kasutamise tundmist. Isikukaitsevahendid (kindad, maskid, kaitseprillid ja -riided) kaitsevad nii teenuseosutajat kui ka klienti võimalike nakkuste eest. Riskipõhine kasutamine tähendab, et teenuseosutaja oskab valida õigeid vahendeid vastavalt olukorrale.

Punkti 6 kohaselt peab väljaõpe hõlmama teenuse osutamisel kasutatavate tervisele ohtlikult mõjuda võivate kemikaalide (nt biotsiidid ja tätoveerimis- ja püsimeigivärvid) tundmist. Tätoveerimis- ja püsimeigivärvid võivad sisaldada kemikaale, mis võivad olla kahjulikud või põhjustada allergilisi reaktsioone. Teenuseosutaja peab olema teadlik kasutatavate kemikaalide koostisest ja nende võimalikust mõjust teenusesaaja tervisele.

Lõikes 4 sätestatakse nõue, et tätoveerimis- ja püsimeigiteenuse osutamisel kasutatakse ühekordseid nõelu ja nahapinna raseerimisel ühekordseid žilette. Tegemist on olulise meetmega, mis kehtestatakse eelkõige infektsioonide ennetamise ja terviseriskide minimeerimise eesmärgil. Ühekordsete nõelte ja žillettide kasutamine välistab riski, et samad vahendid kannavad edasi nakkushaigusi (HIV, B- või C- hepatiit). Kuna nõelad ja žiletid puutuvad kokku naha ja verega, on korduvkasutamise korral suur oht infektsioonide levikuks. Ühekordseid steriilseid vahendeid kasutades vähendatakse mikroorganismide sattumist kliendi organismi, mis võiks põhjustada põletikke, nahahaigusi või muid terviseprobleeme. Kuna nõelte ja žillettide puhul on tegemist ohtlike jäätmetega, mis on teravad ja torkivad ning võivad olla nakkusohtlikud, tuleb tekkinud jäätmed ka peale kasutamist utiliseerida vastavalt ettenähtud jäätmekäitluseeskirjadele. Teravate ja torkivate jäätmete kogumiseks kasutatakse spetsiaalseid kogumisvahendeid.¹⁵

Lõikes 5 sätestatakse kohustus desinfitseerida tätoveerimis- ja püsimeigiseade peale igat kasutuskorda ja katta see saastumise vältimiseks ühekordse kilega. Tätoveerimis- ja püsimeigiseade puutub protseduuri käigus kokku naha ja bioloogiliste materjalidega, nagu veri ja kehavedelikud. Kui seadet ei desinfitseerita või kaitsta saastumise eest, võivad patogeenid jääda seadme pinnale ja kanduda edasi järgmisele kliendile, põhjustades nakkushaigusi. Ebapiisavalt puhastatud seadmed võivad põhjustada teenusesaajale nahapõletikke, allergilisi reaktsioone ja muid terviseprobleeme. Korrektne desinfitseerimine aitab selliseid riske minimeerida. Ühekordse kilega seadme katmine hoiab ära seadme ja ümbritsevate pindade ristsaastumise.

Lõike 6 kohaselt on tätoveerimis- ja püsimeigiteenuse osutamisel lubatud kasutada üksnes värve, mis vastavad Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EÜ) nr 1907/2006, mis käsitleb kemikaalide registreerimist, hindamist, autoriseerimist ja piiramist (REACH) ja millega asutatakse Euroopa Kemikaalide Agentuur ning, muudetakse direktiivi 1999/45/EÜ ja tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EMÜ) nr 793/93, komisjoni määrus (EÜ) nr 1488/94 ning samuti nõukogu direktiiv 76/769/EMÜ ja komisjoni direktiivid 91/155/EMÜ, 93/67/EMÜ, 93/105/EÜ ja 2000/21/EÜ (ELT L 396 30.12.2006, lk 1–850) (edaspidi *REACH-määrus*), XVII lisas kehtestatud nõuetele ja omavad vastavat märgistust. REACH-määrusega kehtestatud nõuete järgimine aitab kaitsta inimeste tervist, suurendab ohutust ja läbipaistvust ning tagab, et teenuseosutajad kasutavad vaid kvaliteetseid ja ohutuid värve. REACH-määrus keelab kantserogeensete, mutageensete ja reproduktiivtoksiliste kemikaalide kasutamise ning piirab allergeenseid ja sensibiliseerivaid aineid, vähendades allergiariski. REACH-määruses kehtestatud nõuete järgimine tagab, et teenuseosutajad ja tarbijad saavad teavet värvide koostise ja võimalike terviseriskide kohta. Tätoveerimise ja püsimeigi värvide kohta on koostatud ka teabeleht, mis hõlbustab piirangute leidmist ja järgimist.¹⁶

Lõikes 7 sätestatakse tätoveerimis- ja püsimeigiteenuse osutaja kohustus kasutada ja säilitada tätoveerimis- ja püsimeigivärve vastavalt tootja juhiste. Õigete tövõtete järgimine ja nõuetekohane säilitamine aitavad ennetada terviseriske, tagades teenuse kvaliteedi ja vastavuse õigusaktidele. Tootja juhised sisaldavad teavet värvide ohutu ja efektiivse kasutamise kohta, sealhulgas manustamisviisid, kogused ja naha ettevalmistamine. Samuti tuleb vältida ebaõiget käsitlemist, mis võib põhjustada nahakahjustusi, põletikke või allergilisi reaktsioone. Kuna värvid

¹⁵ [Meditiinijäätmed | Ragn-Sells.](#)

¹⁶ [Tätoveerimise ja püsimeigi pigmentide teabeleht.](#)

võivad sisaldada ohtlikke kemikaale, on oluline kasutada kaitsevahendeid ja järgida hügieeninõudeid, et minimeerida nakkus- ja mürgistusrisiki.

Lõikes 8 sätestatakse tätoveerimis- ja püsimeigiteenuse osutajale kohustus tagada tätoveerimis- ja püsimeigivärvi steriilsus. Taaskasutatavas anumasse olev värv tuleb enne kasutamist valada ühekordsesse anumasse ja üleliigset värvi taaskasutatavasse anumasse tagasi valada ei tohi. Nõude eesmärk on tagada, et tätoveerimis- ja püsimeigivärvid oleksid alati steriilsed ja et nende kasutamine toimuks viisil, mis minimeerib nakkusohu ja saastumise riski. Tätoveerimis- ja püsimeigivärv puutub otseselt kokku naha ja kudedega. Kui värv ei ole steriilne, võib see kanda edasi mikroorganisme, sealhulgas patogeene, mis võivad põhjustada infektsioone, põletikke või raskemaid terviseprobleeme. Keeld valada ühekordselt anumast üleliigset värvi tagasi taaskasutatavasse anumasse välistab ristsaastumise riski, mille puhul kasutamata värv võiks saastuda ja muutuda järgmistele klientidele ohtlikuks.

Lõikes 9 sätestatakse kohustus enne tätoveerimis- või püsimeigiteenuse osutamist nahapind puhastada ja teha antiseptika. Nahapinnal esineb alati baktereid, seeni ja muid mikroorganisme. Kui neid ei eemaldata, võivad need protseduuri käigus tungida naha alla ja põhjustada infektsioone või põletikke. Tätoveerimis- ja püsimeigiprotseduurid tekitavad naha sisse mikrohaavad, mis võivad olla väravaiks haigustekitajatele. Naha antiseptika selleks ettenähtud toodetega vähendab oluliselt sellist riski. Puhastamine ja antiseptikaga töödeldud nahk tagab, et värv kinnitub ühtlaselt ja et protseduuri tulemus on püsiv ja professionaalne. Nahapinna hoolikas puhastamine ja antiseptika tekitab klientides kindlustunnet, et teenuseosutaja järgib rangeid hügieeninõudeid ja hoolib nende tervisest.

Lõikes 10 kehtestatakse nõue katta tätoveeritud pind peale protseduuri sobiva kaitsekile või plaastriga. Nõue on kehtestatud tätoveeritud piirkonna kaitsmiseks ja paranemisprotsessi toetamiseks. Tätoveerimine tekitab nahas mikrohaavad, mis on infektsioonide suhtes vastuvõtlikud. Kile või plaaster kaitseb piirkonda väliste saasteainete (nt tolm, mustus ja mikroorganismid) eest, vähendades nakatumise riski. Kaitsekile või plaastri kasutamine aitab vältida vere, kehavedelike ja värvi sattumist riiete või ümbrisevatele pindadele, mis võiksid levitada haigustekitajaid. Samuti loob see niiske mikrokeskkonna, mis võib aidata kiirendada naha paranemist ja vähendada armistumise riski ning tätoveeringu kuivamist ja koorumist. Kaitsematerjal hoiab ära ka hõõrdumise riiete vastu, kriimustused ja muu mehaanilise kahjustuse, mis võiks häirida paranemisprotsessi või kahjustada tätoveeringu lõpptulemust. Kaitsematerjali paigaldamine annab märku, et nahk vajab erilist hoolt. See juhib kliendi tähelepanu sellele, et tätoveering vajab edasist kodust hooldust vastavalt teenuseosutaja juhiste.

Eelnõu § 12 kehtestab erinõuded küünetehniku teenuse osutamisele. Peamised küünetehniku teenusega seotud terviseriskid teenusesaajale on nahahäired ja allergiad, mis võivad tekkida reaktsioonina kemikaalidele (geelid, liimid ja lahustid). Samuti on oht infektsioonideks, sealhulgas seen- või bakteriaalseteks nakkusteks, mis võivad tekkida ebapiisava hügieeni korral. Valesti teostatud protseduurid võivad põhjustada küünevigastusi ning kemikaalide aurude sissehingamine võib ärritada hingamisteid. Neid riske saab ennetada, järgides nõuetekohaseid töövõtteid ja hügieenistandardeid.

Lõikes 1 defineeritakse küünetehniku teenus. Mõiste defineerimisel on aluseks võetud küünetehniku kutsestandard. Küünetehniku teenus hõlmab ka maniküüri ja pediküüri tegemist, mida sisaldab ka küünetehniku väljaõpe, kuid neid teenuseid võivad osutada ka eraldiseisva maniküüri ja pediküüri tegemise väljaõppe saanud teenuseosutajad. Kuna teenusega seotud riskid on üldjoontes sarnased ja väljaõpe peab hõlmama samu aspekte, kehtivad ka nendele teenustele küünetehniku teenuse osutamise nõuded.

Lõikes 2 sätestatakse, milliseid teemasid peab hõlmama küünetehniku tõendatud väljaõpe. Küünetehniku töö on tihedalt seotud tervise ja hügieeni tagamisega ning ohutute töövõtete rakendamisega. Iga teema on oluline, et tagada nii klientide kui ka küünetehniku enda tervise kaitse ja kvaliteetne teenus. Selline väljaõpe loob kindla aluse professionaalseks ja vastutustundlikuks tööks.

Punkti 1 kohaselt peab väljaõpe hõlmama naha ja küüne ehituse ja talitluse tundmist. See hõlmab ka käte, jalgade ja küünte anatoomiliste eripärade ja küüne kasvutsüklite tundmist. Kūūnetehnik peab mõistma naha ja küünte anatoomiat, et osata hinnata nende seisukorda, tuvastada probleeme ja pakkuda sobivaid hooldusmeetodeid. Kūūnte kasvutsüklite tundmine aitab mõista, kuidas erinevad protseduurid ja materjalid neid mõjutavad.

Punkti 2 kohaselt peab väljaõpe hõlmama nakkuslike ja mittenakkuslike naha- ja küūnehaiguste, allergiate, nahapõletiku ja haigusseisundi tunnuste tundmist. Kūūnetehnik peab oskama ära tunda haigusi ning teadma, millal teenuse pakkumine pole võimalik (nt nakkushaigused). Samuti on oluline mõista, kuidas allergiad ja põletikud mõjutavad nahka ja küūsi, et vältida klientide terviseriskide süvendamist.

Punkti 3 kohaselt peab väljaõpe hõlmama kūūnetehniku töövahendite ja instrumentide riskipõhise dekontaminatsiooni tundmist (sh dekontaminatsiooni astmed, riskipõhine lähenemine, sobivad vahendid ja meetodid). Ebaõige desinfitseerimine võib põhjustada nakkuste levikut. Riskipõhine dekontaminatsioon tagab, et kõik töövahendid vastavad hügieeninõuetele, arvestades teenuse tüüpi ja klientide individuaalseid vajadusi.

Punkti 4 kohaselt peab väljaõpe hõlmama aseptika ja antiseptika reeglite tundmist. Nakkuste vältimine on üks peamisi prioriteete, eriti selliste protseduuride puhul, mis võivad põhjustada mikrotraumasid. Aseptika ja antiseptika reeglite järgimine tagab steriilse keskkonna ning kaitseb nii klienti kui ka kūūnetehnikut.

Punkti 5 kohaselt peab väljaõpe hõlmama kūūnetehniku isikukaitsevahendite riskipõhise kasutamise tundmist. Isikukaitsevahendid (maskid, kindad) kaitsevad kūūnetehnikut kemikaalide, nakkuste ja tolmu eest. Riskipõhine kasutamine tähendab, et vahendid valitakse vastavalt töö iseloomule ja võimalikele ohtudele.

Punkti 6 kohaselt peab väljaõpe hõlmama teenuse osutamisel kasutatavate tervisele ohtlikult mõjuda võivate kemikaalide, sealhulgas biotsiidide ja kosmeetikatoodete tundmist. Kūūnetehnikud kasutavad mitmeid kemikaale (nt akrüülid, geelid, lahustid, küūnelakid, biotsiidid), mis võivad olla ohtlikud nii teenusesaajatele kui -osutajatele ning põhjustada mitmesuguseid terviseriske, sealhulgas ärritusi, allergilisi reaktsioone ja isegi kroonilisi terviseprobleeme. Kūūnetehnik peab teadma, kuidas neid ohutult kasutada, et riske vähendada.

Lõikes 3 sätestatakse nõue kuidas kūūnetehniku teenuse osutamisel kasutatavaid seadmeid kasutada, hooldada, seadistada ja kontrollida vastavalt tootja juhistele. Kūūnetehniku teenuse osutamise käigus kasutatavate seadmete, nagu elektriviilide (kūūnefreeside), UV/LED-lampide ja muude seadmete õige kasutamine ja hooldus tagab töökindluse, vähendab terviseriske ja parandab töö efektiivsust. Elektriviilide (kūūnefreeside) puuriotsikute puhul on oluline mitte ainult õige paigaldamine, vaid eelkõige erinevate kareduste ja materjalide tundmine, et valida sobiv vahend naha, küūnevalli, küūneplaadi või kunstmaterjali töötlemiseks. Samuti on määrava tähtsusega õigete pöörete kasutamine, et tagada täpne ja ohutu töö. Halvasti töötav UV/LED-lamp võib põhjustada küūne- või geellakkide ebaõige kõvenemise, mis mõjutab nii tulemuse kvaliteeti kui ka ohutust. Kui materjal ei kivistu täielikult, võivad selles säilida ohtlikud ained ja allergeenid, mis võivad tekitada nahaärritust või muid terviseriske. Ainult täielikult kivistunud geel on kliendi nahale ja küūntele ohutu.

Lõikes 4 kehtestatakse nõue, et kūūnetehniku teenuse osutamise kohas peavad olema kättesaadavad kasutatava seadme kasutusjuhend ja hooldamist käsitlevad dokumendid. Kasutusjuhendi ja hooldusdokumentide nõue on vajalik nii ohutuse, seadme töökindluse kui ka teenuse kvaliteedi tagamiseks. Kasutusjuhend sisaldab juhiseid seadme õige ja ohutu kasutamise kohta, mis aitab vältida valede töövõtete tõttu tekkivaid terviseriske, nagu põletused, lõikevigastused või infektsioonid. Regulaarne hooldamine vastavalt tootja juhistele pikendab seadme eluiga ja tagab selle korrektse toimimise, vältides ootamatuid rikkeid. Kasutusjuhendis sisalduvad tõrkeotsingu juhised aitavad kiiresti lahendada väiksemaid tehnilisi probleeme, vähendades töökatkestusi ja tagades sujuva teenuse osutamise.

Eelnõu § 13 kehtestab erinõuded ripsmetehniku teenuse osutamisele. Ripsmetehniku teenusega kaasnevad peamised riskid on seotud allergiliste reaktsioonidega, kus liimi või kemikaalide talumatus võib põhjustada nahaärritust, punetust, sügelust, turset või silma limaskesta ärritust. Hügieeninõuete eiramine (nt määrdunud tööriistad) võib põhjustada bakteriaalse, viirusliku või

seeninfektsiooni. Vale paigaldus, liigne raskus või ebaõige eemaldamine võivad kahjustada loomulikke ripsmeid, põhjustades nende murdumist või väljalangemist. Hea ripsmetehnik järgib hoolikalt hügieeni- ja ohutusnõudeid, et neid riske minimeerida.

Lõikes 1 defineeritakse ripsmetehniku teenus. Mõiste defineerimisel on aluseks võetud OSKA isikuteenuste uuringus¹⁷ defineeritud mõiste, mida on kohandatud vastavalt turul pakutavatele protseduuridele ja koolitusprogrammidele, et hõlmata oleksid ka looduslike ripsmete hooldusega seotud protseduurid. Keemiline töötlemine hõlmab kõiki protseduure, mis kasutavad keemilisi aineid ripsmete välimuse muutmiseks. Näiteks ripsmete koolutamisel antakse ripsmetele keemiliste lahuste abil kaarjas kuju. Lamineerimisel kasutatakse ripsmete tugevdamiseks ja visuaalse efekti parandamiseks toitaineid ja pigmente sisaldavaid lahuseid. Värvimisel muudetakse keemiliste värvainete abil ripsmete tooni, et rõhutada nende välimust.

Lõikes 2 sätestatakse, milliseid teemasid peab hõlmama ripsmetehniku tõendatud väljaõpe. Ripsmetehniku teenuse osutaja (ripsmetehnik) töö hõlmab nii inimese tervisega seotud riskide ennetamist kui ka esteetiliste tulemuste saavutamist.

Punkti 1 kohaselt peab väljaõpe hõlmama ripsmete ja silma anatoomia ja füsioloogia tundmist. Väljaõpe eeldab, et ripsmetehnik tunneb naha ehitust, ripsmekarva ehitust ja läbilõiget, ripsmete kasvutsükleid ja faase, ripsmekarva keemilist koostist ja ripsmekarva sildasid. Ripsmetehnik peab mõistma ripsmete, silmade ja naha struktuuri ja funktsiooni, et valida ohutuid ja tõhusaid tehnikaid. Anatoomiateadmised aitavad hinnata, kuidas protseduurid mõjutavad looduslikke ripsmeid ja ümbritsevaid kudesid. Näiteks vale koolutamistehnika või liiga raske ripsmepikendus võib kahjustada loomulikku ripsmejuurt, põhjustades püsivaid kahjustusi.

Punkti 2 kohaselt peab väljaõpe hõlmama nakkuslike ja mittenakkuslike naha- ja silmahaiguste, allergiate, naha- ja silmapõletiku ja haigusseisundi tunnuste tundmist. Ripsmetehnik peab suutma ära tunda nahahaigusi, nakkusi ja põletiku tunnuseid, et vältida teenuse osutamist olukorras, kus see võib kliendi tervist halvendada. Allergiate ja põletiku tundemärkide mõistmine aitab vältida komplikatsioone, näiteks keemiliste ainete kasutamisel tundlikul nahal.

Punkti 3 kohaselt peab väljaõpe hõlmama ripsmetehniku töövahendite ja instrumentide riskipõhise dekontaminatsiooni tundmist (sh dekontaminatsiooni astmed, riskipõhine lähenemine, sobivad vahendid ja meetodid). Ebapiisavalt puhastatud töövahendid võivad levitada nakkusi (nt bakteriaalne konjunktiivit, seeninfektsioonid). Riskipõhine dekontaminatsioon tähendab, et ripsmetehnik oskab valida õigeid puhastusmeetodeid vastavalt vahendi otstarbele ja kasutuse sagedusele. See tagab, et protseduurid on ohutud nii klientidele kui ka ripsmetehnikule endale.

Punkti 4 kohaselt peab väljaõpe hõlmama aseptika ja antiseptika reeglite tundmist. Aseptika ja antiseptika teadmised on kriitilised, et vältida mikroorganismide levikut protseduuride ajal. Nende reeglite eiramine võib põhjustada infektsioone, näiteks silmapõletikke või nahavigastuste kaudu levivaid haigusi.

Punkti 5 kohaselt peab väljaõpe hõlmama ripsmetehniku teenuse osutamisel kasutatavate tervisele ohtlikult mõjuda võivate kemikaalide (sh biotsiidid) ja kosmeetikatoodete tundmist. Ripsmetehnik peab teadma, millised kemikaalid võivad põhjustada allergiat, ärritust või pikaajalist tervisekahju. Biotsiidid ja keemilised lahused (nt liimid, koolutusvedelikud) peavad olema käsitletud vastavalt ohutusjuhiste, et vältida mürgistusi ja muid terviseriske. Klientide ja ripsmetehniku enda tervise kaitseks on vaja mõista, kuidas kemikaale õigesti kasutada ja säilitada.

Punkti 6 kohaselt peab väljaõpe hõlmama ripsmetel kunstmaterjalide ohutu käitlemise tundmist. Ripsmepikendused ja nende kinnitamiseks kasutatavad materjalid võivad põhjustada allergilisi reaktsioone, infektsioone, silmapinna ärritust ning loomulike ripsmete kahjustumist. Ebaõige tehnika või teadmatus hooldus- ja eemaldusprotseduuridest suurendab bakteriaalsete infektsioonide riski ja võib häirida silmade loomulikku niiskustasakaalu. Ripsmetehnik peab tundma erinevate materjalide (sünteesilised, siidist, naaritsakarva jmt) omadusi, et valida sobivaim variant vastavalt kliendi vajadustele ja võimalikele allergiatele. Samuti peab ta valdama ohutuid töövõtteid ning teadma, kuidas ennetada ja leevendada võimalikke kõrvalmõjusid.

¹⁷ [Lepik, I., Uiboupin, M. \(2020\). Tulevikuvaade tööjõu- ja oskuste vajadusele: isikuteenused. Uuringu terviktekst. Tallinn: SA Kutsekoda.](#)

Eelnõu § 14 kehtestab erinõuded kulmutehniku teenuse osutamisele. Peamised kulmutehniku teenusega seotud terviseriskid teenusesaajale on nahahäired ja allergilised reaktsioonid, mis võivad olla tingitud kasutatavatest värvidest, liimidest ja kemikaalidest. Samuti on oht infektsioonideks ebapiisava hügieeni korral ning nahaärrituseks või -põletuseks valesti teostatud protseduuri tagajärjel. Neid riske saab vähendada hoolika töö, kvaliteetsete toodete ja hügieeninõuete järgimisega.

Lõikes 1 defineeritakse kulmutehniku teenus. Mõiste defineerimisel on aluseks võetud OSKA isikuteenuste uuringus¹⁸ defineeritud mõiste ning seda on täiendatud vastavalt kulmutehniku koolitusprogrammile.

Lõikes 2 sätestatakse, milliseid teemasid peab hõlmama kulmutehniku tõendatud väljaõpe. Kulmutehniku töö hõlmab otsest kontakti kliendi nahaga ning protseduurid võivad mõjutada naha ja karvade tervist.

Punkti 1 kohaselt peab väljaõpe hõlmama naha ja karva ehituse ja talitluse tundmist. Kulmutehnik peab mõistma naha kihte, karvafolliikulite struktuuri ja karvakasvu tsükli, et teostada protseduure õigesti ja ohutult. Ebaõige surve võib kahjustada karvanääpse ja põhjustada karvade väljalangemist. Tundlikel nahapiirkondadel töötades on oluline teada, millised piirkonnad vajavad erilist tähelepanu. Spetsialisti teadmatus võib viia püsivate nahakahjustuste või karvakasvu häireteni.

Punkti 2 kohaselt peab väljaõpe hõlmama nakkuslike ja mittenakkuslike nahahaiguste, allergiate, nahapõletiku ja haigusseisundi tunnuste tundmist. Nahahaigused (nakkuslikud ja mittenakkuslikud) võivad mõjutada seda, kas ja kuidas saab protseduure ohutult teha. Kui kulmutehnik nakkuslike nahahaigusi ei tuvasta, võib see põhjustada nende levimist teistele klientidele või iseendale. Teadmatus klientide allergiate suhtes võib viia tõsiste reaktsioonideni, sealhulgas naha turse ja põletikuni. Kulmude piirkonnas esinevad põletikunähud viitavad sageli probleemidele, mille korral protseduure teha ei tohiks.

Punkti 3 kohaselt peab väljaõpe hõlmama kulmutehniku teenuse osutamisel kasutatavad tervisele ohtlikult mõjuda võivate kemikaalide (sh biotsiidide (desinfektsioonivahendid)) ja kosmeetikatoodete tundmist. Kulmutehniku töö hõlmab kemikaalide (värvid, henna ja lamineerimistooted) kasutamist, mis võivad valesti käsitletuna kahjustada klienti. Puhastus- ja desinfitseerimisvahendite vale kasutamine võib jätta pinnad desinfitseerimata või põhjustada nahakahjustusi. Tundlik nahk võib reageerida tugevalt teatud kemikaalidele, eriti kui toodete koostist või kasutusjuhendeid ei järgita. Kemikaalidega seotud teadmatus võib põhjustada keemilisi põletusi, nahakahjustusi või süsteemseid reaktsioone.

Punkti 4 kohaselt peab väljaõpe hõlmama kulmutehniku teenuse osutamise seotud töövahendite ja instrumentide riskipõhise dekontaminatsiooni tundmist (sh dekontaminatsiooni astmed, riskipõhine lähenemine, sobivaid vahendid ja meetodid). Piisav puhastus ja desinfitseerimine on hädavajalikud nakkushaiguste (nt seenhaigused, viirusinfektsioonid) ennetamiseks. Riskipõhine dekontaminatsioon aitab tagada, et iga instrument vastab ohutusnõuetele, vähendades ristsaastumise ohtu.

Eelnõu § 15 kehtestab nõuded solaariumiteenuse osutamisele. Ka kehtivas määruuses on sätestatud nõuded solaariumiteenusele. Nõuded on vajalikud selleks, et tagada solaariumiteenuse ohutus, vähendada terviseriske ja suurendada inimeste teadlikkust ultraviolettkiirgusega (edaspidi *UV-kiirgus*) seotud võimalikest ohtudest. UV-kiirgus, mida solaariumid kiirgavad, võib põhjustada tõsiseid tervisekahjustusi, sealhulgas nahavähki (eriti melanoomi), naha enneaegset vananemist ja silmakahjustusi. Liigse UV-kiirguse mõju on teaduslikult tõestatud, mistõttu on oluline piirata kiirguse intensiivsust ja kiirgusega kokkupuute aega. Klientidele tuleb anda piisavalt infot solaariumi kasutamise kaasnevatest riskidest, ohutust kasutamisest ja piirangutest (nt vanusepiirangud, vastunäidustused terviseprobleemidega isikutele). Solaariumiteenusest tulenevate terviseriskide maandamisel on juhtiv roll teenusesaaja asjakohasel nõustamisel, sobiva päevituskava määramisel ja UV-seadmete (sh UV-lampide) tehnilisel seisundil.

¹⁸ [Lepik, I., Uiboupin, M. \(2020\). Tulevikuvaade tööjõu- ja oskuste vajadusele: isikuteenused. Uuringu terviktekst. Tallinn: SA Kutsekoda.](#)

Arvestades UV-kiirgusest tingitud negatiivset tervisemõju, on solaariumiteenusele täpsemate nõuete kehtestamine kriitilise tähtsusega, et vältida tervisekahjusid ja viia solaariumiteenuse osutamisega seotud terviseriskid miinimumini. Solaariumiteenusele nõuete väljatöötamisel on arvestatud ka Eesti standardiga EVS-EN 16489 (osad 1–3:2014), mis käsitleb professionaalseid UV-päevitusteenuseid siseruumides. Ka Maailma Terviseorganisatsioon on koostanud põhjaliku juhendmaterjali solaariumiseadmete kohta ning andnud soovitusel solaariumitest tulenevate riskide ohjamiseks¹⁹, mida on eelnõu koostamisel järgitud.

Lõikes 1 defineeritakse solaariumiteenus. Teenuse defineerimisel on aluseks võetud standard EVS-EN 60335-2-27:2014+A1+A2:2020 „Majapidamis- ja muud taolised elektriseadmed. Erinõuded naha kiiritusseadmetele, mis põhinevad optilisel kiirgusel (edaspidi *standard EVS-EN 60335-2-27*).“

Lõikes 2 sätestatakse, milliseid teemasid peab hõlmama solaariumiteenuse osutaja tõendatud väljaõpe. Sättes nõutud väljaõpet omades oskab teenuseosutaja tuvastada riske, pakkuda sobivaid lahendusi ja ennetada tervisekahjusid. Tegemist ei ole sisuliselt uue sättega, kuna ka kehtivas määruses on solaariumiteenuse osutajatele kehtestatud nõue omada teadmisi võimalikest ohuteguritest, mis kaasnevad solaariumi kasutamisega, ja meetmetest tervisekahjustuse ärahoidmiseks, samuti desinfitseerimise vajalikkusest ja vahenditest. Kehtivat nõuet on eelnõus selguse huvides täpsustatud. Aluseks on võetud ka Eesti standard EVS-EN 16489-1:2014 „Professionaalsed UV-päevitusteenused siseruumides. Osa 1: Nõuded koolituste korraldamisele“.

Punkti 1 kohaselt peab väljaõpe hõlmama naha ehitust ja talitlust, sealhulgas päevitamises osalevate nahakihtide iseloomustust. Naha struktuuri ja talitust ning päevitamises osalevate nahakihtide iseloomustust tundes saab teenuseosutaja aru, kuidas UV-kiirgus naha eri kihtides toimib. See aitab selgitada päevituse teket ja võimalikke ohte, nagu naha kahjustumine.

Punkti 2 kohaselt peab väljaõpe hõlmama UV-kiirguse spektraaljaotust, kiirguse liikide iseloomustust, päevitamisprotsessi olemust ja UV-kiirguse mõju tervisele, sealhulgas nahatüüpide ja individuaalse päevituskava määramist. Teenuseosutaja peab mõistma, kuidas erinevad UV-kiirguse tüübid (UV-A, UV-B) mõjutavad nahka ja tervist, et valida ohutud seadmed ja teavitada kliente riskidest. Nahatüüpide tundmine võimaldab teenuseosutajal soovitada klientidele individuaalseid päevituskavasid ja vältida üleekspositsiooni, mis võib põhjustada põletusi või muid terviseprobleeme.

Punkti 3 kohaselt peab väljaõpe hõlmama selliseid teemasid nagu vastunäidustused päevitamisel, päikesepõletus, riskigrupid ja UV-kiirgusega seotud ettevaatusabinõude rakendamine (silma kaitse). Teenuseosutaja peab olema teadlik, millistel juhtudel (nt teatud terviseseisundite või ravimite korral) ei ole solaariumi kasutamine ohutu, et vältida riskigrupi liikmetele teenuse pakkumine. Silmakaitse vajaduse mõistmine aitab vältida ohtlikke kiirgusega seotud silmakahjustusi, nagu sarvkesta põletusi või nägemise kaotust. Teenuseosutaja peab teadma ka seda, millised kosmeetikatooted on teenusesaajale ohutud ja millised võivad UV-kiirgusega reageerides põhjustada nahaärritust, allergiat või fototoksilisi reaktsioone.

Punktis 4 sätestatakse, et solaariumiteenuse osutaja peab omama väljaõpet ka erinevate solaariumide spetsifikatsioonist ja seadmete ohutust käitlemisest. Erinevate seadmete tundmine võimaldab teenuseosutajal valida ja kasutada seadmeid vastavalt klientide vajadustele, tagades ohutuse ja parima võimaliku tulemuse.

Punkti 5 kohaselt peab teenuseosutaja olema saanud väljaõppe, mis sisaldab teadmisi solaariumiteenuse osutamisel kasutatavatest tervisele ohtlikult mõjuda võivatest biotsiididest. Sobivaid biotsiide kasutades tagatakse vajalik desinfektsioon nakkuste leviku vältimiseks ja puhta teeninduskeskkonna tagamiseks, mis on oluline nii klientide tervise kui ka solaariumiseadmete pikaajalise töökindluse jaoks. Biotsiidide ohutuks kasutamiseks peab olema solaariumiteenuse osutaja saanud vastava väljaõppe, et kaitsta nii ennast kui ka kliente tervisekahjustuste eest.

Koolitatud solaariumiteenuse osutajad on kvaliteetse ja ohutu teenuse pakkumisel üheks olulisemaks teguriks. Näiteks MTÜ Eesti Solaariumikoda korraldab regulaarselt koolitusi

¹⁹ Artificial tanning devices: public health interventions to manage sunbeds. Geneva: World Health Organization; 2017. Licence: CC BY-NC-SA 3.0 IGO.

teenuseosutajatele vastavalt ESA (European Sunlight Association) juhistele, kelle liikmed nad on. Koolituse läbinud teenuseosutajad oskavad nõustada klienti kõikides solaariumiteenust puudutavates küsimustes, samuti on võimalus tunnistuseks, mis tõendab väljaõppe omandamist.

Lõikes 3 sätestatakse kohustus teha solaariumiteenuse osutamise kohas teenusesaajale kättesaadavaks info päevitamise seotud ohtudest ja soovitusel ohutumaks päevitamiseks. Eelnõu lisas 1 sisalduvat teavet, mis on vähemalt eestikeelne, võib teenusesaajale edastada trükitud flaiiril, plakatil või kleebisel, videoteavituse või presentatsioonina. Solaariumiteenuse osutamisel kehtestatud informeerimiskohustuse eesmärk on ennetada terviseriske ning soodustada teadlikku ja vastutustundlikku käitumist. Klientidele tuleb teha kättesaadavaks teave UV-kiirguse võimalikest kahjulikest mõjudest (nt nahavähk, naha enneaegne vananemine, silmakahjustused, päikesepõletused) ning anda soovitusi ohutumaks kasutamiseks, näiteks seansside kestuse, kaitseprillide kasutamise ja päevitamise sageduse kohta. Nõue tuleneb standardist EVS-EN 60335-2-27, mille kohaselt peab solaariumiteenuse osutamise kohas olema saadaval teave nii UV-päevitamise mõjude kohta nahale kui ka ohutusjuhised tarbijale.

Selline teavitamine aitab klientidel teha teadlikumaid otsuseid ja võtta vastutust oma tervise eest, vähendades võimalust süüdistada terviseprobleemide korral teenuseosutajat. Info esitamine erinevates vormides (plakat, flaiir, video) tagab selle parema kättesaadavuse, arvestades inimeste eelistusi ja vajadusi. Mitme meediumi kasutamine suurendab tõenäosust, et sõnum jõuab kõigi klientideni ja on neile arusaadav.

Lõikes 4 sätestatakse kohustus, et solaariumiteenuse saajale peavad olema kättesaadavad ja nähtaval kohal UV-kiirguse kaitseprillid, millel on täielik UV-A ja UV-B kaitse ja ühekordsed salvrätikud või muud vahendid kosmeetika eemaldamiseks. Solaariumiteenuse osutaja peab korduvkasutusega kaitseprillid pärast iga kasutamist puhastama ja desinfitseerima. Säte täidab tervisekaitse ja hügieeni eesmärgi, pakkudes klientidele vajalikku kaitset UV-kiirguse kahjulike mõjude eest, tagades nakkuste ennetamise ning soodustades ohutust solaariumiteenuse kasutamisel. Tegemist ei ole uue sättega. Ka kehtivas määruses on samasisulised sätted.

UV-kiirguse kaitseprillid kaitsevad silmi tõsiste kahjustuste (sarvkesta põletus, kae või nägemise kaotus) eest. Nende nähtaval kohal hoidmine suurendab klientide teadlikkust ja soodustab ohutusnõuete järgimist. Korduvkasutusega prillide puhastamine takistab nakkuste (nt konjunktiivit) levikut.

Ühekordsed salvrätikud või muud kosmeetika eemaldamise vahendid aitavad hoida seadmeid puhtana ja vähendada mustuse sattumist tarvikutele. Meigi eemaldamine enne solaariumi kasutamist on oluline nii hügieeni kui ka naha tervise seisukohalt, kuna kosmeetikas sisalduvad ained võivad UV-kiirguse toimel laguneda ja põhjustada nahaärritust, pigmentatsioonihäireid või fototoksilisi reaktsioone. Puhas nahk tagab ühtlasema päevituse ja vähendab kahjulike keemiliste reaktsioonide riski.

Lõike 5 kohaselt määrab solaariumiteenuse osutaja koos iga uue teenusesaajaga tema nahatüübi ning selgitab selle nahatüübiga kaasnevaid spetsiifilisi riske ja vastunäidustusi. Säte aitab tagada solaariumiteenuse ohutuse, vältida terviseriske ja suurendada klientide teadlikkust. Nahatüübi määramine võimaldab teenuseosutajal kohandada päevituse kestust ja intensiivsust vastavalt kliendi individuaalsetele omadustele, vältides üleekspositsiooni, mis võib põhjustada põletust, nahaärritust ja enneaegset vananemist ning suurendada nahavähi riski.

Spetsiifiliste riskide selgitamine (nt heleda naha suurem põletusohu) suurendab klientide teadlikkust ja võimaldab neil teha informeeritud valikuid. Paljud kliendid ei ole teadlikud, millised UV-kiirgusega seotud ohud võivad just nende nahatüübil olla ja teenuseosutaja ülesanne on anda neile asjakohast teavet. Samuti aitab vastunäidustuste (nt nahaallergiad, UV-kiirgustundlikkust suurendavad ravimid või teatud haigused) tuvastamine ennetada tervisekahjustusi, andes ka teenuseosutajale võimaluse vajaduse korral teenuse osutamisest keelduda, kui see võib kliendile kahjulik olla.

Lõike 6 kohaselt kohandab solaariumiteenuse osutaja päevitusseansi kestuse teenusesaaja nahatüübi järgi, arvestades solaariumi omadusi, kasutatavaid lampe ja tootja soovitusi. Kuna nahatüübid reageerivad UV-kiirgusele erinevalt, aitab kohandatud seansikestus vältida põletusohu, nahaärritust, enneaegset vananemist ja nahavähi riski. Õige seansikestuse määramisel arvestatakse solaariumiseadme kiirgusvõimsust ja lampide omadusi, kuna erinevate seadmete ja lampide intensiivsuse varieerumise tõttu võib sama seansikestus anda erineva UV-doozi, mistõttu on oluline järgida tootja juhiseid. Personaalne lähenemine suurendab klientide usaldust ja rahulolu, vähendades tervisekahjustuste ja vaidluste ohtu.

Lõige 7 kehtestab kohustuse, et solaariumiteenuse kasutamine peab toimuma solaariumiteenuse osutaja pideva järelevalve all, ja kohustab solaariumiteenuse osutajat andma teenusesaajale juhised, kuidas toimub solaariumiseadme seiskamine päevitusseansi ajal. Solaariumiteenuse osutaja pideva järelevalve all mõeldakse seda, et teenuseosutaja on salongis kohapeal kättesaadav. See nõue tagab teenuse ohutuse, kvaliteedi ja nõuetekohasuse, vähendades selliseid riske nagu solaariumiseadme vale kasutamine, seansiaja ületamine, kaitseprillide kasutamata jätmine ja terviseriskide eiramine. Järelevalve aitab ennetada ülemäärase UV-kiirguse ohtu, mis võib põhjustada põletusi, tervisekahjustusi ja pikaajalisi terviseriske, sealhulgas nahavähi. Teenuseosutaja kohalolek võimaldab vajaduse korral kiirelt sekkuda, näiteks kui klient tunneb seansi ajal ebamugavust, tekivad tervisehäired või on vaja abi seadme kasutamisel. Samuti saab teenuseosutaja anda juhiseid ja vastata küsimustele.

Lisaks peab solaariumiteenuse osutaja andma teenusesaajale juhised seansi peatamiseks. See võimaldab kohandada solaariumi kasutamise kestust vastavalt individuaalsetele vajadustele. Eriti oluline on see olukordades, kus klient märkab selliseid terviseprobleemide sümptomeid nagu naha kipitus, punetus või ülekuumenemine, sest seansi kohene katkestamine aitab vältida edasist kahju.

Tegemist on uue sättega, mis on vajalik teenusesaaja ohutuse tagamiseks ja solaariumiteenuse kasutamise kaasnõuetega riskide maandamiseks.

Eelnõu § 16 kehtestab nõuded solaariumiseadmele. Eelnõuga kehtestatavad nõuded aitavad tagada solaariumiseadmete vastavuse ohutusstandarditele, sealhulgas UV-kiirguse tasemele ja tehnilistele omadustele, välistades seadmed, mis võiksid kasutajatele kahju põhjustada. UV-seadmed kujutavad endast potentsiaalset ohtu, kuna solaariumikiirgus võib kahjustada tervist juba esimesest seansist alates. Teadusuuringud on kinnitanud, et UV-kiirgus suurendab onkoloogiliste haiguste riski ning omab mutageenseid ja tugevalt immunomoduleerivaid omadusi. Solaariumiteenuse negatiivsed mõjud võivad avalduda alles aastakümnete pärast, näiteks võib nahavähi tekkeks kuluda pikk induktsiooniperiood.²⁰ Seetõttu on oluline tagada seadmete vastavus ohutusnõuetele ja minimeerida kiirgusega seotud terviseriske.

Lõige 1 defineerib solaariumiseadme termini, milleks on vähemalt ühe ultraviolettlambiga varustatud ultraviolettkiirgusseade, mida kasutatakse päevituse tekitamiseks. Mõiste defineerimisel on aluseks võetud standard EVS-EN 60335-2-27, mille kohast mõistet on kohandatud.

Lõikes 2 sätestatakse solaariumiseadme UV-lampide suurim lubatud erütemne kiirgusintensiivsus, milleks on 0,3 W/m². Tegemist on uue sättega. UV-kiirguse võimsusvoog ehk erütemne kiirgusintensiivsus näitab kui tugevalt solaarium UV-kiirgust kiirgab. Mida väiksem see on, seda vähem tõenäolisem on saada põletust. Erütemse kiirgusintensiivsuse nõue põhineb standardil EVS-EN 60335-2-27, millega määratakse, et solaariumiseadme UV-lampide erütemne (naha punetust põhjustav) kiirgusintensiivsus ei tohi ületada 0,3 W/m², et vähendada nahakahjustuste ja päikesepõletuse riski ning hoida UV-kiirgusega kokkupuude võimalikult ohutul tasemel. Nõue vastab umbes keskpäevasele ekvatoriaalpiirkonna päikesekiirguse tasemele, mis on tuntud oma suure UV-intensiivsuse poolest. Seega, kui solaariumiseade sellele nõudele vastab,

²⁰ [Opinion on Biological effects of ultraviolet radiation relevant to health with particular reference to sunbeds for cosmetic purposes, 2006.](#)

peaks seda olema ohutum kasutada, kui võrrelda seda vanemate seadmetega, mis võisid kiirata oluliselt suuremat UV-intensiivsust.

Standard EVS-EN 60335-2-27 on seotud Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiviga 2014/35/EL teatavates pingevahemikes kasutatavate elektriseadmete turul kättesaadavaks tegemist käsitlevate liikmesriikide õigusaktide ühtlustamise kohta (madalpingedirektiiv)²¹, mis reguleerib elektriseadmete ohutust pingepiirkonnas AC 50–1000V või DC 75–1500V. Direktiivi eesmärk on tagada inimeste, loomade ja vara ohutus. Harmoneeritud standardi järgimine ei ole kohustuslik, kuid selle järgimine lihtsustab vastavushindamist, sest eeldatakse automaatselt, et toode vastab direktiivi nõuetele. Kui tootja standardit ei järgi, peab ta tõendama vastavust muudele tehnilistele lahendustele ja dokumentatsioonile, mis on sageli keerukam ja kulukam. Seetõttu on standardi järgimine tootjale praktiline ja turvaline viis tagada nõuetele vastavus ning vähendada riske, mis on seotud toodete turult kõrvaldamise või vastavuskontrollide läbikukkumisega. Kui nõuded on soovituslikud ja ei ole õigusaktiga kohustuslikuks tehtud, kiputakse neid mitte järgima.

UV-seadmete kiirgusintensiivsuse mõõtmised näitavad, et teenusepakkujad kasutavad sageli ebakorrektsed (konkreetsed seadmele mittesobivad) UV-lampe. Puuduliku tehnilise dokumentatsiooni tõttu ei ole teenuseosutajal sobivate UV-lampide valiku tegemiseks olulist infot. UV-kiirguse laboratoorsete mõõdistuste tulemused kinnitavad UV-lampide ebakorrektsed valikuga seonduvaid probleeme. Mõõdetud efektiivne UV-kogukiiritustihedus erüteemtoime spektri järgi on sageli kordades suurem lubatud summaarsest piirväärtusest 0,3 W/m². 2016. aastal tuvastati piirväärtuste ületusi 90% puhul uuritud solaariumiseadmetest, 2022. aastal 81% ja 2023. aastal 60% (seejuures oli tegemist väikese valimiga seadmetest, mida varem ei ole kontrollitud). Olukord on aastate jooksul küll paranenud, kuid see on endiselt äärmiselt muret tekitav. Ka MTÜ Eesti Solaariumikoda on teinud standardi nõudega kooskõlas oleva ettepaneku, määramiseks erüteemseks kiirgusintensiivsuseks 0,3 W/m².

Lõikes 3 sätestatakse nõue, et igal solaariumiseadmel peab olema kaasas tootja või importija väljastatud tehniline pass, mis sisaldab lisas 2 nimetatud tehnilisi andmeid. Solaariumiseadmed, millel puuduvad objektiivsed tõendusdokumendid, sealhulgas tehniline pass, UV-lampide vahetamisaktid ja ressursi ajalugu, ei ole reeglina komplekteeritud, hooldatud, klassifitseeritavad ega rakendatavad standardi EVS-EN 60335-2-27 tähenduses tervisekahjusid vältides ja terviseriske minimeerides. Solaariumiseadmete normikohaseks käiduks vajaliku tehnilise dokumentatsiooni ja sertifikaatide, ressursikasutuse aruandluse, seadmepõhiste päevitusplaanide, tehnilise hoolduse ja ülevaatuste reglementeerimiseta ei saa tagada riskide maandamist ja ohutusnõuete täitmist ega solaariumiteenuste kvaliteedi jälgitavust.

Puudulikult dokumenteeritud UV-seadmete kasutamisel / solaariumiteenuste pakkumisel püsib akuutne tervise kahjustamise risk ja oht tervisele. Sellised UV-seadmed ei ole ohutuse poolest piisavalt kontrollitavad ega mõõtetulemuste põhjal täie kindlusega rehabiliteeritavad. Samuti ei ole võimalik ilma algandmeteta pakkuda teenuseosutajale asjakohaseid soovitusi olukorra parandamiseks. Kehtivas määruuses samasisulist nõuet ei ole, kuid UV-seadme lampidele on kehtestatud nõuded, mis peavad järgima tehnilise passi soovitusi. Sättega kehtestatakse väga selge kohustus omada tehnilist passi ja see, milliseid tehnilisi andmeid see sisaldama peab.

Arvestades, et ühe UV-seadme laboratoorse mõõdistuse maksumus ulatub 300 euroni, oleks dokumendipõhise kontrolli kaudu võimalik märkimisväärne kulude kokkuhoid nii riigile järelevalvetegevuste vaates kui ka teenuseosutajale enesekontrolli vaates. Teenuse terviseohutuse hindamine toimiks tõhusamalt, tulemuslikumalt ja ressursi kokkuhoidvamalt ning teenusega seotud terviseriske oleks võimalik efektiivsemalt minimeerida.

Tehnilise passi olulised komponendid:

Seadme nimetus, seerianumber, tootja ja tootmisaasta aitavad tuvastada, millisele seadmele on tehniline pass väljastatud ja millistele standarditele UV-seade vastab. Lisaks on võimalik määrata UV-seadme originaalkomplekti vastavus lõikes 2 sätestatud nõudele, määrata solaariumiseadme

²¹ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/ALL/?uri=celex%3A32014L0035>.

algne tüübinumber (1, 2, 3 või 4) standardi EVS-EN 603335-2-27 klassifikatsiooni järgi ja saada tootjapoolseid soovitusi UV-lampide vahetamiseks.

Paigaldamisandmed (käiduloenduri algseis (h), päev, kuu, aasta, paigaldaja nimi ja allkiri) võimaldavad hinnata UV-lampide seisukorra/ohutuse vastavust tootja tehnilisele passi ja/või paigaldaja väljastatud akti nõuetele.

Vastavusstandardi number ja nimetus võimaldavad hinnata, millistest nõuetest on lähtunud / lähtub UV-seadmete/UV-lampide tootja, paigaldaja, teenusepakkuja / teenindav personal, koolitaja, järelevalve, mõõtja.

Mõõdetud või arvatud efektiivne kogukiiritustihedus erüteemtoime spektri järgi (W/m^2) on teenuse ohutuse hindamise põhiline näitaja. Kõik solaariumiseadmed / solaariumiteenuse osutajad peavad seda nõuet täitma ning see peab olema fikseeritud solaariumiseadme tehnilises passis ja/või paigaldaja aktis. Selle nõude täitmist saab kontrollida mõõtmistega.

UV tüübinumbri kujul „UV tüüp X“ (kus X = 1, 2, 3 või 4) järgi defineeritakse UV-seadme lubatud kasutuskoha/otstarbe (nt kodus, solaariumiteenuse osutamine, ravisutus) ja teenusega seotud teenindava personali kohustusliku koolitustaseme ning klientide/kasutajate informeerimise ulatus teenusepakkuja poolt.

UV ekvivalentsuskoodi piirkonna andmed (nt $100-R-(19-25)/(2,3-3,1)$) annavad teenuse ohutuse esmaseks hindamiseks (ilma laboratoorsete mõõdistusteta) vajalikku infot kiirgusallika (UV-lambi) UVA ja UVB spektriosade emissiooni intensiivsuse ja jaotuse kohta. UV-seadme tehniline pass peab määrama, millises vahemikus peavad olema lampide UV-ekvivalentsuskoodid. Lampide vahetamisel tuleb jääda ekvivalentsuskoodi piiridesse.

Mõõdetud või arvatud standardse erüteemse kiiritusdoosi $100 J/m^2$ saamiseks kuluv aeg ..... (sekundites), minimaalse erüteemse kiiritusdoosi $250 J/m^2$ saamiseks kuluv aeg ..... (sekundites) on üks päevitusteenuse ohutuse hindamise põhinäitajatest. Selle punkti järgi saab teenindaja määrata esimese kiiritusdoosi (ehk välja arvutada, mitme minutiga saab konkreetne masin anda esimese päevitusseansi jaoks piisava kiirituse) ja ka järgnevaid kiiritusdoose.

Standard, millele määruse koostamisel tuginetakse, annab lisaks efektiivse kiiritustiheduse piirväärtuse normile $0,3 W/m^2$ ka muid juhiseid, mida tuleb solaariumiseansi ohutuse hindamisel samuti kindlasti arvesse võtta. Mistahes nahatüübiga inimesele kehavigastuste tekitamata jätmiseks on oluline arvestada kiiritamise ajakava.

Taimeri maksimaalne üksikdoosi seadistus ..... J/m^2 , taimeri talitluse kontroll, kuupäev, kontrollija nimi ja allkiri on samuti olulised teenuse ohutuse seisukohalt, arvestades standardi ohutusjuhust, et üksik kiiritusdoos ei tohi olla üle $600 J/m^2$.

Lõikes 4 kehtestatakse nõue, et solaariumiseadme ultraviolettlampide kasutusaeg ei tohi ületada tootja ettenähtud kasutusaega. Samasisuline säte on ka kehtivas määruses. Tootja määratud kasutusaaja järgimine on oluline, et tagada seadme ohutus, kasutajate tervis ja seadme nõuetekohane toimimine. UV-lampide kasutusaeg on tootja poolt määratud, kuna lampide vananedes nende UV-kiirguse emissioon muutub. Aja jooksul UV-lampide kiirguse intensiivsus väheneb, mis tähendab, et solaariumiseansid võivad muutuda vähem tõhusaks. Kasutajad ei pruugi saada soovitud tulemust, mis võib kaasa tuua pikemaid või sagedasemaid seansse ja suurendada liigse UV-kiirguse kumulatiivset mõju.

Lõikes 5 sätestatakse, et solaariumilampide vahetus peab olema fikseeritud aktiga. Lisaks sätestatakse kohustus, et akt peab olema solaariumiteenuse osutaja juures kättesaadav ning sisaldama konkreetseid andmeid. Kättesaadavus kehtivas määruses otseselt nõutud ei ole, küll aga on nõutud andmed, mida akt peab sisaldama. Kehtivaid nõudeid täpsustatakse, kuid üldine sisu jääb samaks. Kohustuslikud andmed solaariumilampide vahetuse aktis aitavad tagada

solaariumiseadmete nõuetekohase toimimise, kaitsta klientide tervist ning suurendada solaariumiteenuse läbipaistvust ja usaldusväarsust.

Andmed lampide tootja ja nimetuse kohta võimaldavad veenduda, et kasutatakse kvaliteetseid ja sobivaid lampe, mis tagavad ühtlase ja kontrollitud tulemuse. Kogus solaariumilampide vahetuse aktis näitab, mitu lampi on konkreetsel vahetusel välja vahetatud, kas vahetatud on kõik lambid või on tehtud osaline vahetus (nt mõned lambid olid veel kasutuskõlblikud). Üksikute lampide kasutusaeg võib lõppeda erinevatel aegadel, mistõttu on oluline dokumenteerida mitu lampi ühel korral vahetati. UV ekvivalentsuskoodi, võimsuse ja reflektori tüübi märkimine aitab tagada, et uued lambid vastavad kehtivatele tervisenõuetele ega põhjusta liiga tugevat või liiga nõrka kiirgust.

Ajaline ressurss ja käiduloenduri seis võimaldavad jälgida lampide kasutust, et vältida ületatud kasutusaja või kahjustatud lampide kasutamist, mis võib ohustada solaariumikasutajate tervist. Ajaline ressurss näitab kui kaua lambid on kasutusel olnud (kasutustundide arv) või kui palju kasutustunde neil on veel jäänud enne soovituslikku väljavahetamist. Solaariumilampide tootjad annavad tavaliselt ette lambi keskmise tööea (nt 500 või 800 tundi), mille ületamisel väheneb kiirguse intensiivsus ja efektiivsus. Seega aitab ajaline ressurss hinnata, millal on vaja lampe välja vahetada, et tagada klientidele ohutu ja tõhus päevitus. Käiduloenduri seis näitab, mitu korda solaariumiseade on kasutusel olnud ehk mitu seansi on tehtud. Kui käiduloendur ja ajaline ressurss on omavahel seotud, saab nende abil määrata, kas lampide vahetus on vajalik ka enne tootja poolt määratud maksimaalseid töötunde.

Kuupäev ja käiduloenduri seis aitavad jälgida, millal lambid viimati vahetati, et planeerida regulaarset hooldust ning pakkuda klientidele parimat võimalikku teenust.

Kõik eespool nimetatud andmed on olulised selleks, et kui peaks ilmnema probleem (nt lampide töö häired või ootamatu kiirgusintensiivsus), saab akti alusel tuvastada, milliseid lampe kasutati, millal need paigaldati ja kas nende kasutusaeg on ületatud. Ekvivalentsuskoodide ja tehniliste andmete märkimine aitab lihtsustada eri lampide ja seadmete hooldust ning parandada nende vahetuse planeerimist.

Lõike 6 kohaselt peab solaariumiseade olema varustatud süsteemiga, mis võimaldab selle kohest seiskamist teenusesaaja poolt. Seiskamissüsteem on hädavajalik kasutaja tervise ja ohutuse tagamiseks ja tema kontrollitunde suurendamiseks ning seadme kasutamise usaldusväarsuse suurendamiseks. Teenusesaajal võib solaariumiseansi ajal tekkida äkiline ebamugavustunne, põletustunne, pearinglus, iiveldus või muu terviseprobleem. Kohese seiskamise võimalus võimaldab vältida edasist kahjustust. Kuigi teenus peab toimuma solaariumiteenuse osutaja järelevalve all, ei pruugi ta alati kohe reageerida. Seetõttu on oluline, et kasutaja saaks seadme ise kiiresti ilma välise abita peatada.

Lõikes 7 keelatakse solaariumiseadme kasutamine, kui selle tehniline seisukord võib ohustada teenusesaaja tervist. Säte on oluline kasutajate ohutuse ja seadme nõuetekohase toimimise tagamiseks. Näiteks võib mittetöötav käiduloendur põhjustada olukorra, kus teenusesaaja viibib solaariumis ettenähtust kauem, suurendades sellega terviseriske. Samuti on kõrgsurvelampide kaitsefilter oluline kasutaja kaitsmiseks liigse või ohtliku UV-kiirguse eest, sest ilma töökorras filtrita võib kiirguse intensiivsus oluliselt suureneeda ja põhjustada tervisekahjustusi, näiteks nahapõletusi või silmakahjustusi. Lisaks võib puudulik ventilatsioon põhjustada naha ülekuumenemist või isegi kuumarabandust.

Eelnõu 4. peatükis esitatakse määruse rakendussätteid.

Eelnõu §-s 17 sätestatakse määruse jõustumisajana 1. september 2025. a, mis on rahvatervishoiu seaduse jõustumise päev.

3. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu ei ole otseselt seotud Euroopa Liidu õiguse ülevõtmisega.

Eelnõu kohta viiakse läbi Euroopa Liidu tehnilisest normist teavitamise protseduur vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivile (EL) 2015/1535, millega nähakse ette tehnilistest eeskirjadest ning infoühiskonna teenuste eeskirjadest teatamise kord.

Eelnõu ei ole vastuolus ELi õigusega.

4. Määruse mõjud

Määruse eelnõuga kehtestatakse täiendavad nõuded ilu- ja isikuteenuste osutamisele, rõhutades nii teenust vahetult pakkuva isiku väljaõpet kui ka teenuse käigus kasutatavate ruumide, seadmete ja vahendite vastavust nõuetele. Eelnõu eesmärk on parandada iluteenuste terviseohutust ja pakkuda senisest kvaliteetsemat teenust. Samuti aitab määruse sisu ja sõnastuse kaasajastamine ning iluteenuste selgem defineerimine suurendada sihtrühma ühist arusaama kvaliteetselt osutatud teenusest ja muuta teenuste standardid rangemaks. Paljude nõuete eesmärk on tagada õigusselgus, mistõttu tuleneb peamine mõju täiendavatest nõuetest teenuseosutajate väljaõppele ja solaariumiteenuse seadmetele.

Eelnõus esitatud muudatuste rakendamisel võib eeldada sotsiaalset mõju ning mõju majandusele ja riigivalitsemisele. Mõjude olulisuse tuvastamiseks hinnati mõju nelja kriteeriumi alusel: mõju ulatus, mõju avaldumise sagedus, mõjutatud sihtrühma suurus ja ebasoovitavate mõjude kaasnemise risk.

Muudatus: iluteenuseid vahetult osutavate isikute väljaõppe nõuete rangemaks muutmine ja täpsustamine iluteenuste kaupa

SOTSIAALNE MÕJU

Sihtrühm: iluteenuse saajad

Mõjutatud sihtrühmaks võib pidada kogu Eesti rahvastikku, sest iluteenuste alla kvalifitseerub hulk erinevaid teenuseid ning vähemal või rohkemal määral kasutab vähemalt üht iluteenust suurem osa rahvastikust. Statistikat teenusekasutajate arvu kohta ei koguta, kuid eeldatavasti on mõjutatud enam kui pool rahvastikust, mistõttu on sihtrühma suurus suur.

Iluteenuste osutamise nõuete täpsustamine ja kaasajastamine mõjutab teenusekasutajate füüsilist tervist – vähenevad iluteenuse osutamisega kaasnevad terviseriskid ning suureneb ohutus. Iluteenuse osutajate väljaõppe nõuete karmistamisega väheneb võimalus saada nõuetele mittevastavat teenust ning seeläbi vältida teenuseosutaja ebapiisavatest teadmistest või seadmete vales kasutamisest tulenevat tervise kahjustamist.

Lisaks on võrreldes kehtiva määrusega mitmele varem kosmeetikateenuste all käsitletud teenusele (keha augustamise teenus, tätoveerimis- ja püsimeigiteenus, ripsme- ja kulmutehniku teenus) lisatud teenusespetsiifilised nõuded, mistõttu paraneb teenuse kvaliteet ning nõuete järgimise korral ka ohutus teenusekasutaja jaoks.

Mõju ulatus, avaldumise sagedus ja ebasoovitavate mõjude kaasnemise risk

Eelnõu mõjutab potentsiaalselt kogu rahvastikku – sihtrühma suurus on suur. Mõju ulatus on keskmine, sest iluteenuste osutamisel kliendi jaoks suuri muudatusi oodata ei ole ning puudub tarvidus muutustega kohanemiseks. Peamine mõju võib avalduda vajaduses otsida uus teenuseosutaja, kui teenuseosutaja ebapiisava väljaõppe tõttu enam teenust ei paku. Mõju avaldumise sagedus sõltub iga indiviidi eelistusest iluteenuseid kasutada, kuid keskmiselt võib iluteenuste kasutamist hinnata regulaarseks, kuid mitte igapäevaseks tegevuseks, mistõttu on mõju avaldumise sagedus keskmine. Ebasoovitavate mõjude kaasnemise risk on iluteenuse kasutajate jaoks väike. Negatiivse mõjuna võib teenuseosutajate väljaõppe nõuete karmistamise tagajärjel väheneda teenuseosutajate arv ning koolitusega kaasnevate kulude tõttu vähesel määral

tõusta iluteenuste hind, mistõttu võib teenuste kättesaadavus väheneda. Enam võib mõju avalduda väiksemates piirkondades, kus teenuseosutajate arv on piiratud. Teisalt väheneb edaspidi võimalus sattuda ebapädeva teenuseosutaja juurde ning seeläbi iluteenuse käigus tervist kahjustada, mistõttu on peamine mõju positiivne.

Eelnevat arvesse võttes on teenusesaajate jaoks tegemist olulise mõjuga.

MÕJU MAJANDUSELE

Sihtrühm: iluteenuseid vahetult osutavad isikud

2020. aastal koostatud tööjõu- ja oskuste vajaduse uuringu andmetel oli perioodil 2016–2018 keskmiselt 3230 hõivatud juuksurit ja 2200 muu iluteenuse osutajat²² ehk arvestades võimalikku kattuvust nimetatud rühmades, oli hõivatud iluteenindajaid umbes 5400. Arvestades uuringus esitatud töötajate aastase juurdekasvu prognoosi, on 2025. aastal iluteenindajaid vähemalt 6850. OSKA uuringus on välja toodud, et iluvaldkonnas töötatakse sageli mitteametlikult või osutatakse teenust lisatöona, mistõttu on mõjutatud sihtrühma arvu tõenäoliselt alahinnatud. Kõikidest hõivatutest, keda oli 2023. aastal 700 000,²³ moodustavad iluteenuse osutajad 1–2%, mistõttu on sihtrühma suurus väike.

Iluteenuste kvaliteet on ebaühtlane, sest osa isikuteenindajaid pakub teenust erialase väljaõppeta, kuid teenuseosutaja oskamatu tegevusega võib kaasneda oht inimese tervisele.²⁴ Kutsestandardit on võimalik taotleda juuksuri, kosmeetiku ja küünetehniku erialal ning 2024. aasta lõpu seisuga on kehtivaid kutsetunnistusi vaid 1551 ehk ligikaudu veerandil kõikidest hõivatud iluteenindajatest.²⁵

Teenuseosutajate taseme ühtlustamiseks, kvaliteedi parandamiseks ja teenusesaaja ohutuse suurendamiseks on määruse muudatusega karmistatud nõudeid iluteenindajate väljaõppele. Arvestades erinevate iluteenuste spetsiifikat, on võrreldes kehtiva määrusega täpsustatud nõutud väljaõppe teemasid iga teenuse kohta eraldi. Ripsme- ja kulmutehnikutele ning keha augustamise teenuse osutajatele on väljaõppenõuded kehtestatud esimest korda ning täiendatud on ka teiste teenuseosutajate väljaõppenõudeid. Seega tekib määruse nõuetele mittevastava väljaõppe omamisel vajadus enda teadmisi ja oskusi täiendada. Juuksuri-, kosmeetiku- ja küünetehniku teenuse osutajatel on võimalus läbida põhjalik kutseõpe, kuid sarnaselt muude määruses käsitletavate iluteenuse osutajatega, kelle erialaspetsiifilist kutseõpet Eestis praegu ei pakuta, on võimalik nõutud teadmisi ja oskusi omandada ka eraturul pakutavate koolituste läbimisega. Väljaõppe läbimisega kaasneb olenevalt kursuse/koolituse mahust ajakulu ja koolituse eest tasumise kulu. Väljaõppe kulu tasub üldjuhul tööandja. Seetõttu on kulud välja toodud ettevõtete mõju all järgmises alapeatükis. Iluteenuse osutajad on sageli ise enda tööandjad, mistõttu avaldub majanduslik mõju kaudselt ka teenust vahetult osutavale isikule.

Lisaks erialase pädevuse täiendamisele tekib iluteenindajatele kohustus läbida töö käigus kasutatavate tehniliselt keerulisemate seadmete väljaõpe, millega kaasneb vähene ajakulu. Nõue puudutab peamiselt kosmeetikuteenuse osutajaid aparatuuri (seadmete) kasutamisel. Kui väljaõpe seadme kasutamiseks on juba piisav (omandatud nt erialaste teadmiste omandamise käigus), siis vajadus täiendava väljaõppe läbimiseks puudub.

Mõju ulatus, avaldumise sagedus ja ebasoovitavate mõjude kaasnemise risk

Iluteenindajatel tekib kohustus tutvuda määrusega kehtestatavate ja täpsustatavate nõuetega ja neid rakendada, kuid peamine mõju seisneb määrusele vastava väljaõppe läbimises. Juba

²² Lepik, I., Uiboupin, M. (2020). Tulevikuvaade tööjõu- ja oskuste vajadusele: isikuteenused. Uuringu terviktekst. Tallinn: SA Kutsekoda.

²³ TT330: 15-AASTASTE JA VANEMATE HÕIVESEISUND SOO JA VANUSERÜHMA JÄRGI. Statistika andmebaas.

²⁴ Lepik, I., Uiboupin, M. (2020). Tulevikuvaade tööjõu- ja oskuste vajadusele: isikuteenused. Uuringu terviktekst. Tallinn: SA Kutsekoda.

²⁵ Väljastatud kutsed: Kutsetunnistused - Kutseregister.

kutseõppe läbinud iluteenuse osutajate jaoks on mõju ulatus väike, sest omandatud haridus on väljaõppenõuetele vastamiseks piisav. Teisalt peab umbes kolmveerand kõikidest iluteenindajatest, kel kutseharidus puudub, määrukses sätestatud nõuetele vastamiseks end suure tõenäosusega täiendama, mistõttu on mõju ulatus keskmise iluteenindaja jaoks kokku keskmine. Mõju avaldumise sagedus on keskmine – nii isiklike teadmiste ja oskuste kui ka tööks vajalike seadmete kasutamisega seotud väljaõpet tuleb vajaduse korral regulaarselt uuendada, kuid uute nõuetega tutvumine on ühekordne protsess, misjärel on nende täitmisel tegemist igapäevatöö osaga.

Ebasoovitavate mõjude kaasnemise risk on väike, sest olenemata väljaõppega seotud ajakulust ja võimalikust vastavuskulust suureneb määrukse rakendamisel ajapikku iluteenindajate pädevus, paraneb teenuste kvaliteet ja seeläbi väheneb ka terviserisk teenuse kasutajatele.

Eelnevat arvesse võttes on iluteenindajate jaoks tegemist olulise mõjuga.

Sihtrühm: iluettevõtted

Sihtrühma moodustavad kõik ilu- ja isikuteenuseid osutavad ettevõtted. Äriregistris on iluteenust osutavaid ettevõtteid registreeritud 9312.²⁶ Neile lisanduvad solaariumiteenuse osutajad, kuid nende arv ei ole teada. Kõikidest registreeritud äriühingutest, mida on 2025. aasta alguse seisuga 271 222,²⁷ moodustavad need kuni 4% ehk sihtrühma suurus on väike.

Ilu- ja isikuteenuste määrukse ajakohastamisega tekivad iluteenust pakkujatele ettevõtetele nõuete täitmiseks vastavuskulud. Määrukse rakendumisel tekib ilu- ja isikuteenuseid osutavatele ettevõtetele kohustus järgida, et asutuses iluteenuseid vahetult osutavad töötajad vastaksid seatud pädevusnõuetele ning oleksid läbinud nõutud väljaõppe. Töötajate täiendava koolitamisega kaasneb ettevõttele otsene kulu. Vajalike oskuste ja teadmiste olemasolu korral koolituse läbimise nõuet ei teki.

Kõikidele iluteenindajatele seatud üldise väljaõppe nõue sisaldab iluteenuse osutamiseks vajalike hügieeni, mikroorganismide ja esmaabi aluspõhimõtete omandamist, samuti teenuse osutamisega seotud näidustuste ja vastunäidustuste tundmist. Viimati nimetatut on seotud spetsiifiliselt osutatava teenusega, mistõttu omandatakse vajalikud teadmised ja oskused erialasel koolitusel. Väljaõppe läbimise viis ei ole piiritletud, kuid hügieeni, mikroorganismide ja esmaabi alusteadmiste omandamiseks läbitavate koolituste kulu on ühe iluteenindaja kohta 170–250 eurot (lisandub käibemaks). Näiteks on võimalik hügieenikoolitus läbida 49 euroga,²⁸ kuid põhjalikuma koolituse hinnaks on 116 eurot.²⁹ Teenusespetsiifilisi hügieenikoolitusi pakutakse turul ka eraldiseisvalt. Haigustekitajate (bioloogiliste ohutegurite) ja esmaabi põhimõtteid sisaldav töötervishoiu ja tööohutuse koolitus on võimalik läbida 119 euroga.³⁰ Põhjalik esmaabi osutamise koolitus on võimalik läbida ligikaudu 90 euroga.^{31, 32}

Iluteenusespetsiifilisi teadmisi ja oskusi on võimalik omandada peamiselt konkreetse teenuse osutamise koolitustel ja kursustel. Kosmeetiku, juuksuri ja küünetehniku teadmiste ja oskuste omandamiseks on põhjalikem viis läbida kutseõpe, kuid võimalik on läbida ka eraturul pakutavaid baaskoolitusi, mille hind jääb vahemikku 1000–4000 eurot. Erialaste alateemade läbimiseks pakutakse turul ka erinevaid koolitusi.

Muudel iluteenuste erialadel kutseõppe läbimise võimalust ei ole. Eraturul pakutakse erineva mahuga koolitusi, kuid baaskoolituste ligikaudsed hinnad on järgmised: kulmutehnikul 200–650 eurot, ripsmetehnikul 300–1500 eurot ning püsimeigi baaskoolitusel 2200–4600 eurot. Keha

²⁶ Äriregister. [Juriidilise isiku detailotsing](#) | e-Äriregister.

²⁷ Äriregister. [Registri seis](#) | e-Äriregister.

²⁸ [Hügieenikoolitus ilu- ja isikuteenuste pakkujatele.](#)

²⁹ [Hügieen ilusalongis \(7 AK\).](#)

³⁰ [TÖÖTERTVISHOIU JA TÖÖOHUTUSE \(24 AK T\) KOOLITUS.](#)

³¹ [ESMAABI KOOLITUS – ILURAVI RAHVUSVAHELINE ERAKOOL.](#)

³² [Esmaabi väljaõppe koolitus \(16h\) | Oskuskoolitus | Oskustöölise koolitused.](#)

augustamise teenuse ja tätoveerimisteenuse koolituste valik on väga piiratud, kuid hind jääb esimese puhul umbes 1000 euro ning teise puhul 2000 euro juurde. Solaariumiteenuse osutajatele pakub koolitusi MTÜ Solaariumikoda.

Lisaks teenuseosutaja pädevuse parandamisele tuleb ettevõtetel tagada ka tehniliselt keerulisemate seadmete kasutamiseks vajalik väljaõpe teenuseosutajatele. Kuigi selle väljaõppe korraldamine toob kaasa väikese aja- ja tööjõukulu, on see üldjuhul ühekordne protsess ning selle mõju on marginaalne.

Mõju ulatus, avaldumise sagedus ja ebasoovitavate mõjude kaasnemise risk

Mõjutatud sihtrühma suurus on väike. Mõju ulatus on väike kuni keskmine. Ettevõtetes, kus töötavad juba piisava väljaõppega töötajad, oluline mõju puudub. Töötajate väljaõppe täiendamise vajaduse korral on mõju ulatus keskmine. Ettevõttele tekib kulu, kuid eeldatavasti kohanemisraskusi nõuete täitmisega ei teki. Mõju avaldumise sagedus on keskmine. Ettevõtte peab ka pärast esmakordset nõuete tutvumist ja nende täitmist tagama, et kõik töötajad on saanud piisava erialase väljaõppe ning uute seadmete kasutusele võtmisel on töötajad nende kasutamiseks koolitatud. Ebasoovitavate mõjude kaasnemise risk on iluteenuseid osutavate ettevõtete seisukohalt väike – tekkivate vastavuskulude kõrval paranevad teenusesaaja jaoks oluliselt teenuse kvaliteet ja ohutus. Muudatuse tulemusena kaovad iluteenuse osutajate konkurentsist ebasoovitavad teenuseosutajad ning iluteenuste turg ja teenuse osutamise kvaliteet ühtlustuvad.

Kokkuvõttes on iluteenust osutavate ettevõtete seisukohast tegemist olulise mõjuga.

Muudatus: solaariumiteenuse nõuete täpsustamine ja solaariumi tehnilistele seadmetele täiendavate nõuete seadmine

Sihtrühm: solaariumiteenuse kasutajad

Solaariumiteenus on kättesaadav kogu täiskasvanud rahvastikule, kuid reaalne mõju avaldub kõikidele teenuse kasutajatele. Kõige enam kasutavad solaariumiteenuseid 20–39-aastased naised,³³ keda on Eestis 2024. aasta alguse seisuga 164 622.³⁴ Kogu täisealisest rahvastikust moodustab enim mõjutatud sihtrühm umbes 15%.

Täiendavate nõuete kehtestamine solaariumiseadmetele ning solaariumiteenuse osutaja nõustava rolli suurendamine optimaalse päevitusseansi kohandamisel aitavad vähendada solaariumis saadavat UV-kiirgusdoosi ja sellega seotud nahavähi tekke riski.

WHO on lisanud solaariumi kasutamise esimese taseme kantserogeenide hulka ehk seos vähi tekkega on kinnitatud.³⁵ UV-kiirguse põhjustatud nahavähk on peaaegu täielikult ennetatav teadliku päevituskäitumise ja mõistliku solaariumi kasutamisega.³⁶

Mõju ulatus, avaldumise sagedus ja ebasoovitavate mõjude kaasnemise risk

Mõjutatud sihtrühma suurus on keskmine. Mõju ulatus on keskmine – teenuse kasutamisel pööratakse varasemast enam tähelepanu teenusesaaja teadlikkuse suurendamisele ning koostöös teenuse vahetu osutajaga määratakse sobivad päevitusseansi parameetrid. Määruse muudatuste tulemusena väheneb teenusekasutaja jaoks terviserisk. Mõju avaldumise sagedus on

³³ Heckman CJ, Coups EJ, Manne SL. Prevalence and correlates of indoor tanning among US adults. *J Am Acad Dermatol.* 2008 May;58(5):769-80. doi: 10.1016/j.jaad.2008.01.020. Epub 2008 Mar 6. PMID: 18328594; PMCID: PMC2601681.

³⁴ Statistikaamet. [RV021: RAHVASTIK SOO JA VANUSERÜHMA JÄRGI, 1. JAANUAR. Statistika andmebaas.](#)

³⁵ IARC Monographs on the Evaluation of Carcinogenic Risks to Humans, Volume 100: A Review of Human Carcinogens.

³⁶ Vähihõrje tegevuskava 2021–2030. Tallinn: Sotsiaalministeerium, Tervise Arengu Instituut; 2021.

olenevalt teenuse kasutamise sagedusest väike kuni keskmine. Tegemist on teenusekasutaja jaoks vaid positiivset laadi muudatusega, mistõttu ebasoovitavad mõjud puuduvad.

Kokkuvõttes on tegemist olulise mõjuga.

Sihtrühm: solaariumiteenust vahetult osutavad isikud

Solaariumiteenuse osutajale tekib kehtiva määrusega võrreldes uusi kohustusi – informeeriva rolli asemel tekib solaariumiteenuse osutajale kohustus koos teenusesaajaga nahatüüpi määrata ning teenusesaaja ja kasutatavate seadmete iseärasustele põhinedes kohandada ka päevitusseansi kestust.

Arvestades, et muudatus mõjutab väikest sihtrühma, töö iseloom oluliselt ei muutu ning mõju on positiivse loomuga, on tegemist väheolulise mõjuga.

Sihtrühm: solaariumiteenust osutavad ettevõtted

Majandustegevuse registri teavitamine iluteenuse osutamisest pole kohustuslik, mistõttu puudub teave Eestis tegutsevate solaariumiteenuste pakkujate arvu, nende tegevusvaldkondade ja -kohtade kohta. Solaariumiteenuse osutamise nõuete muutmisel tekib teenuseosutajatele otsene lisakulu seoses seadmete tehniliste nõuete täiustamisega – potentsiaalne kulu on seotud vajadusega vahetada solaariumiseadme UV-lampe ning lisada seadmele seiskamist võimaldav süsteem. UV-lampide vahetamise vajadus tekib selliste seadmete puhul, mille erüteemne kiirgusintensiivsus on enam kui 0,3 W/m². Terviseameti poolt 2022. ja 2023. aastal tehtud solaariumiseadmete kontrollimise tulemustele tuginedes puudutab muudatus 60–80% kõikidest solaariumiteenuse osutajatest. Solaariumiseadme seiskamist võimaldav süsteem tuleb soetada juhul, kui see kasutuses oleval seadmel puudub või ei ole töökorras.

Lisaks tekib solaariumiteenuse osutajatele nõue kontrollida regulaarselt seadme käiduloenduri ja kõrgsurvelampide kaitsefiltri seisukorda ning vajaduse korral teha väljaminekud nende vahetamiseks, sest nende töökorras olek on seadme kasutamise eelduseks.

Solaariumiteenust osutavatel ettevõtetel tekib määruse jõustumisel ka minimaalne halduskoormus seoses seadmete dokumentatsiooni nõuete täitmisega, kui neid varem ei ole järgitud. Solaariumiseadme tehnilise passi puudumise korral on vajalik see seadme tootja või importija vahendusel hankida ja seda teenuse osutamise kohas säilitada. Samuti tekib kohustus säilitada teenuse osutamise kohas lampide vahetuse akti ning tutvuda nõuetega selle kohta, milliseid andmeid on vaja säilitada.

Kuivõrd eelnõuga seatakse ettevõttele kohustus teha teenusesaajale kättesaadavaks info päevitamisega seotud ohtude ja soovitude kohta, kaasneb seoses sellega ka vähene halduskoormus ja ajakulu.

Mõju ulatus, avaldumise sagedus ja ebasoovitavate mõjude kaasnemise risk

Mõjutatud sihtrühma suurus on väike. Mõju ulatus on keskmine – paljudel teenuseosutajatel tekib vajadus täiustada tehnilisi seadmeid, kuid eeldatavasti see ettevõtetele kohanemiskulude ei tekita. Mõju avaldumise sagedus on keskmine, sest kohustusena lisandub regulaarne tehniliste seadmete kontroll ning vajaduse korral nende osade vahetamine. Ebasoovitavate mõjude kaasnemise risk on väike – muudatuste tagajärjel suureneb teenuse ohutus ning väheneb terviserisk teenusekasutajale.

Kokkuvõttes on mõju solaariumiteenuse osutajatele oluline.

Muudatuste mõju kokku (iluteenuseid vahetult osutavate isikute väljaõppe täiendamine, iluteenuste täpsem defineerimine, solaariumiseadmete nõuete täiendamine)

MÕJU RIIGIVALITSEMISELE

Sihtrühm: Terviseamet

Terviseamet teeb riiklikku ja haldusjärelevalvet iluteenuse osutajatele sätestatud nõuete täitmise üle ka kehtiva määruse alusel. Eelnõuga täpsustub küll iluteenuste ring, kuid kuna need teenused on kehtivas määruses käsitatavad kosmeetikateenustena, teeb Terviseamet juba praegu enamiku teenuste üle järelevalvet. Uudsenä tekib järelevalve tegemise vajadus keha augustamise teenuse puhul ning laieneb ka kõikide iluteenuste järelevalve sisu: lisandub kohustus kontrollida iluteenindajate väljaõpet. Järelevalve laiendamise tõttu tekib asutusele täiendav töökoormus ja võimalik inimressursi lisavajadus ning muudatuste elluviimiseks võib tekkida ka järelevalve infosüsteemi arendamise vajadus.

Lisaks peab Terviseamet tegema järelevalves võimalikke muudatusi seoses solaariumitehnikale seatavate täiendavate nõuete kehtestamisega ja ruuminõuete paindlikumaks muutmisega. Solaariumiseadmete tehnilise passi olemasolu tagamise nõude kehtestamisega kaob vajadus solaariumiseadmete regulaarseks laborianalüüsiks (endiselt jääb aktuaalseks laboratoorse kontrolli rakendamine ohukahtluse alusel), mille kulu oli Terviseameti jaoks umbes 300 eurot.

Mõju ulatus, avaldumise sagedus ja ebasoovitavate mõjude kaasnemise risk

Mõjutatud on vaid üks riigiasutus, mistõttu on sihtrühma suurus väike. Mõju ulatus Terviseametile on samuti väike – järelevalve tegemine on asutuse igapäevatöö ning olenemata järelevalve mõningasest laienemisest ei teki asutuse töös olulisi muudatusi. Mõju avaldumise sagedus on keskmine, sest järelevalveprotsessi lisanduvad uued teemad, mida regulaarselt kontrollida. Ebasoovitavate mõjude avaldumise sagedus on väike – asutusele tekib teatav kulu seoses töökoormuse suurenemisega, kuid iluteenuste järelevalve tõhustamine ja seeläbi kvaliteedi parandamine on asutuse üks eesmärke, mistõttu on avalduv mõju positiivne. Eelnevat arvesse võttes on tegemist väheolulise mõjuga.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse rakendamisega täiendavaid tulusid ega kulusid riigiasutustele ja kohaliku omavalitsuse üksustele ei kaasne.

6. Määruse jõustumine

Määrus jõustub 1. septembril 2025. a. Jõustumise aeg on seotud rahvatervishoiu seaduse jõustumise ajaga.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitatakse kooskõlastamiseks eelnõude infosüsteemi (EIS) kaudu Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumile ja Haridus- ja Teadusministeeriumile ning arvamuse avaldamiseks Terviseametile, Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Ametile, MTÜ-le Eesti Solaariumikoda, MTÜ-le Eesti Kosmeetikute Liit, MTÜ-le Eesti Kūūnetehnikute Liit ja MTÜ-le Juuksurite Ühendus.

Eelnõu koostamise aruteludega alustati juba 2013. aastal. Määruse eelnõu koostamiseks kutsuti kokku valdkonna erialaliidud, nahaarstid, õed ja kosmeetikud. Eraldi kaasati vastavalt teemale aruteludesse ka Eesti Töötukassa, Haridus- ja Teadusministeerium, Tallinna tätoveerijad jt. Aastatel 2013–2019 toimus kokku üheksa kohtumist. Edasi toimusid arutelud ja eelnõu väljatöötamine erialaliitude ja väiksemate sihtrühmadega.

Eelnõu kohta viiakse läbi Euroopa Liidu tehnilisest normist teavitamise protseduur vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivile (EL) 2015/1535, millega nähakse ette tehnilistest eeskirjadest ning infoühiskonna teenuste eeskirjadest teatamise kord.